

Särskild utredning, etapp 1

Naturgas Mellansverige

Avsnitt mot Västerås, deletapp 1

Lunda, Kila, Björkvik, Bettna, Stora Malm och Lerbo socknar,
Nyköping, Flen och Katrineholms kommuner, Södermanlands län.

Lars Norberg

Särskild utredning, etapp 1

Naturgas Mellansverige

Avsnitt mot Västerås, deletapp 1

Lunda, Kila, Björkvik, Bettna, Stora Malm och Lerbo socknar,
Nyköping, Flen och Katrineholms kommuner, Södermanlands län.

Lars Norberg

*med bidrag av:
Patrik Gustafsson*

ARKEOLOGISKA MEDDELANDEN 2007

© 2007 Sörmlands museum

Beställningar kan göras hos:
Landstinget Sörmland
Kultur & utbildning Sörmland
SÖRMLANDS MUSEUM
Box 314, S-611 26 Nyköping
arkiv.bibliotek@kuf.dll.se

Grafisk form och layout: Lars Norberg.
Omslag och inlaga är reproducerad vid Sörmlands museum.
Kart- och ritmaterial: Lars Norberg
Omslagsbild: Södermanlands län. Utredningsområdets geografiska läge markerat med röd punkt.

Där inget annat anges har den digitala Fastighetskartan, respektive Gröna kartan (GSD) för Södermanlands län använts som underlag.

Allmänt kartmaterial från Lantmäteriverket. Medgivande 97.0350.
Strandlinjekarta beräknad med en numerisk modell utvecklad vid SGU.
Sveriges Geologiska Undersökning (SGU). Medgivande: Dnr 30-1495/2003,
Dnr 30-1692/2004.

Nyköping 2007

ISSN 1402-9650

Innehåll

Utgångspunkt 5

Syfte och metod 5

Syfte
Metod

Landskap 7

Natur
Kultur

Beskrivning av den särskilda utredningen 8

Paleogeografisk analys
Det äldre kartmaterialet
Objektsbeskrivningar
Tidigare registrerade lämningar

Sammanfattning 28

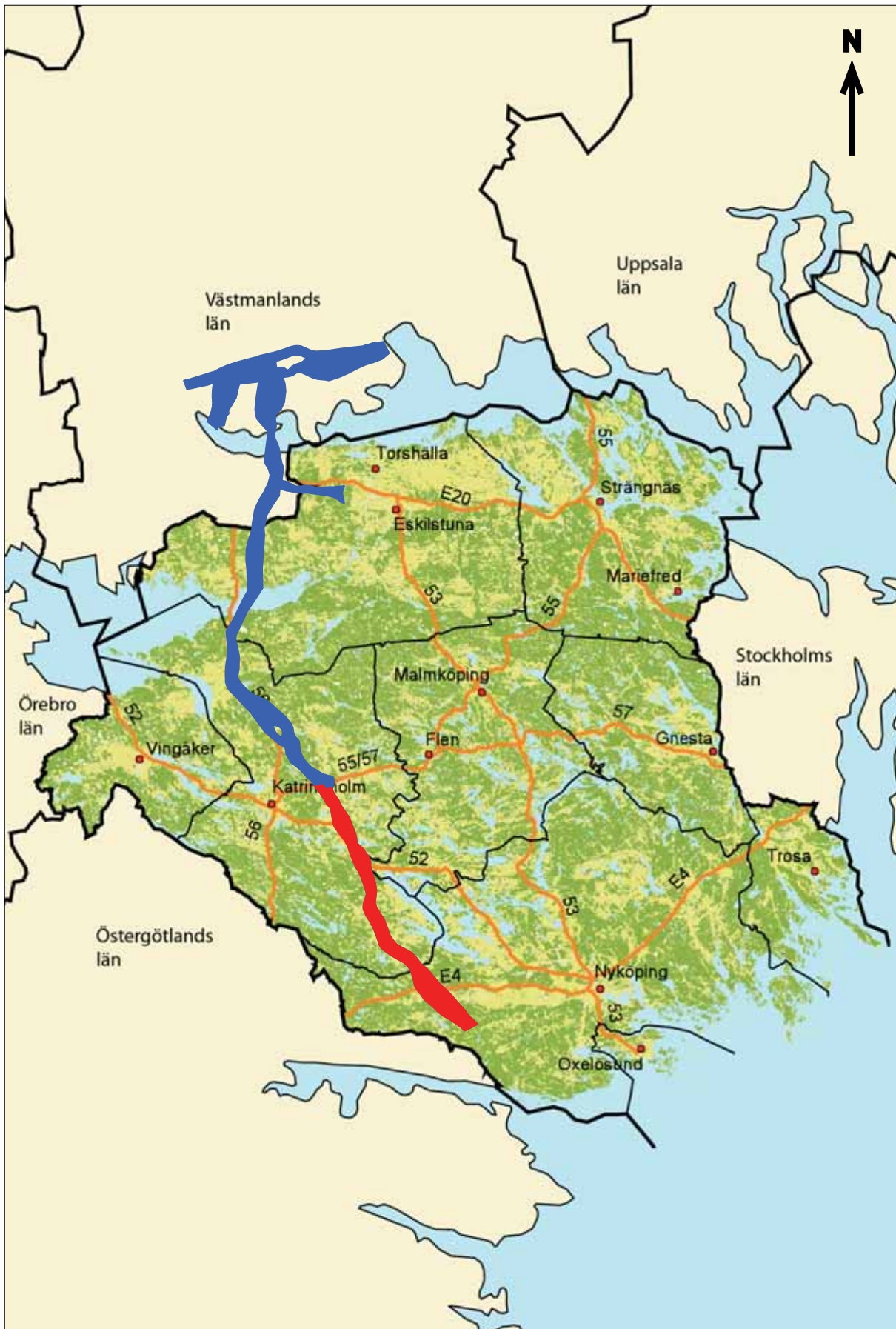
Referenser 29

Arkiv

Administrativa uppgifter 31

Bilagor 32

1. Resultattabell, tidigare registrerade lämningar inom stråket
2. Utdrag ur Digitala fastighetskartan (GSD) med utredningsområdet för deletapp 1 utmarkerat (röd linje). Skala 1:100 000.
- 3-9. Utdrag ur den Digitala fastighetskartan (GSD) och FMIS med stråk (blå linje), korridor (röd linje) och objekt (blått & rosa) markerade. Skala 1:20 000.
- 10-23. Utdrag ur GIS över rektifierat historiskt kartmaterial.

Figur 1. Översiktskarta över Södermanlands län med kommuner, större orter, vägar och angränsande län. Stråket geografiska belägenhet är markerad, deletapp 1 med röd kontur och deletapp 2 med blå. Skala 1:800 000.

Utgångspunkt

Sektor arkeologi vid Sörmlands museum har under perioden 060515-061027 utfört en särskild utredning, etapp 1. Utredningen utfördes med anledning av att Sweco AB, på uppdrag av E.ON Gas Sverige AB, studerar förutsättningarna för en naturgasledning mot Gävle.

Den del av den studerade sträckningen som berör Södermanlands län går mellan Råkärrret i Lunda socken, Nyköpings kommun och länsgränsen mot Västmanlands län, i Öja socken Eskilstuna kommun. Vidare omfattas ytterligare ett stråk, från länsgränsen mot Västmanland och österut mot Eskilstuna stad, inom Tumbo, Råby-Rekarne och Torshälla socknar.

Under våren 2006 utförde Sörmlands museum, tillsammans med Västmanlands läns museum, en översiktlig beskrivning av kulturmiljön inom tre studerade huvudstråk och olika kombinationer mellan dessa (Gustafsson et al. 2006). Arbetet ingick som en del i en mer omfattande stråkbeskrivning inom ramen för *Avsnitt mot Västerås* (Naturgas till Södermanlands och Västmanlands län, Underlag för samråd 2006). Av tre studerade huvudstråk, valde E.ON att gå vidare med stråk 11, med passage över Hjälmarens öster om Hjälmaresund. Vidare ingick också stråk 14 som var en delsträcka in till Eskilstuna (Figur 1).

Underlaget i form av den genomförda stråkbeskrivningen var dock inte tillräckligt omfattande för att bedöma föreslagen sträckning. Länsstyrelsen begärde i och med detta ett bättre underlag för att kunna ta ställning till om det finns fler fornlämningar i området än de idag kända (se nedan). Länsstyrelsen fattade därför, med stöd av 2 kap 11 §, lagen (1988:950) om kulturminnen mm (KML), beslut om att en särskild arkeologisk utredning etapp 1 skulle genomföras.

I beslutet fastställdes att arkivstudier skulle genomföras inom hela stråk 11 och stråk 14. Stråk 11 varierade mellan 1,25-3,5 kilometers bredd, medan stråk 14 varierade mellan 0,75-2,25 kilometers bredd (Lunda, Kila, Björkvik, Bettna, Stora Malm, Lerbo, Sköldinge, Floda, Julita, Öja, Tumbo, Råby-Rekarne & Torshälla socknar). Vidare avgjordes att specialinventeringen skulle genomföras inom en 100 meter bred korridor belägen 50 meter på ömse sidor om preliminär ledningssträckning. Enligt en preliminär linje genom de valda stråk som berör länet, uppgick utredningsområdets ursprungliga längd till drygt 10 mil (Figur 1).

Enligt önskemål från E.ON delades sträckan, som ursprungligen var planerad att utföras i ett svep under år 2006, upp i två etapper. Under år 2006 genomfördes därför utredningsarbetet mellan Råkärrret och västra stambanan vid Katrineholm, här benämnd deletapp 1.

Avsikten var att arbetena med sträckan norr därom skulle utföras under tidig vår år 2007 (benämnd deletapp 2).

Inom deletapp 1 har, med vissa undantag, en särskild utredning etapp 1 utförts i enlighet med länsstyrelsens beslut. Delen sträcker sig genom Lunda, Kila, Björkvik, Bettna, Stora Malm och Lerbo socknar, inom Nyköpings och Katrineholms kommuner, Södermanlands län (bilaga 2-9). Kart- och arkivstudien genomfördes 060515-060818, medan inventeringsarbetet genomfördes under perioden 060918-061027. Deletapp 2 har däremot skrinlagts, då arbetet med projekteringen av *Avsnitt mot Västerås* tillsvidare är avslutat. Beslut om att avbryta arbetena togs av E.ON (Göthlin 2006-11-22).

Endast drygt hälften av inventeringsarbetet vad gäller deletapp 1 kunde genomföras då ett antal berörda fastighetsägare ej lämnade tillstånd till marktillträde för bland annat inventeringsarbetet (se nedan). Den sträcka som inventerats uppgår till cirka 25,6 kilometer av sammanlagt cirka 46,8 kilometer till en bredd av 100 meter för deletapp 1. Kart- och arkivstudier har dock genomförts för hela det valda stråket (deletapp 1).

Kostnadsansvarig var E.ON Gas Sverige AB. Beslut i ärendet fattades av länsstyrelsen i Södermanlands län enligt 2 kap 11 § Lagen (1988:950) om kulturminnen mm (1st dnr: 431-6705-2006).

Ansvarig för den särskilda utredningen, etapp 1 var Lars Norberg som också har sammanställt föreliggande rapport. I fältarbetet och delar av rapportarbetet deltog även Patrik Gustafsson.

Syfte och metod

Syfte

Syftet med den särskilda utredningen (etapp 1), var att, i enlighet med 2 kap 11 § i Lagen (1988:950) om kulturminnen mm., fastställa om det förekommer fornlämningar inom det av länsstyrelsen angivna utredningsområdet. Vidare skulle utredningen ange möjliga terränglägen där ovan mark ej synliga fornlämningar kan tänkas förekomma (boplatser etc.). Den särskilda utredningen skall även ge en fördjupad bild av fornlämningsbeståndet samt utgöra ett beslutsunderlag för länsstyrelsens vidare handläggning av ärendet.

Metod

Innan fältarbetet inleddes genomfördes en genomgång av befintligt arkiv- och äldre kartmaterial. Genomgången av arkiv- och kartmaterialet gjordes för att få en uppfattning om förutsättningarna för förhistorisk och historisk bebyggelse samt för att påvisa indikationer på fornlämningar inom området.

Utöver tillgänglig litteratur har Fornminnesregistret (FMR) och Informationssystemet om fornminnen (FMIS) med tillhörande ekonomisk karta respektive den digitala Fastighetskartan (GSD) använts. Ytterligare kartmaterial har utgjorts av den topografiska kartan och Jordartskartan (SGU). Uppgifter om lösfynd har studerats i Föremålsdatabasen, SHM, och i Sörmlands museums föremålsdatabas (SMA).

Därutöver har en utförlig kartstudie genomförts. Utgångspunkten för analysen av kartorna har varit äldre lantmäteriakter från 1600-1900-talet (Lantmäteriets digitala arkiv, LMS & RAK). Som ett komplement till kartmaterialet har ortnamn och bebyggelse även studerats på den digitala Fastighetskartan, Häradskartan och den Äldre ekonomiska kartan. Ortnamnsmaterialet har även jämförts med uppgifter tillgängliga i Riksarkivet (RA) respektive Språk- och folkminnesinstitutets (SOFI) digitala ortnamnsregister. Se vidare kapitlet *Det äldre kartmaterialet*, samt bilagorna 10-23.

Äldre kartor har rektifierats digitalt där så varit motiverat, till exempel vid inägomark. Information av intresse från äldre kartor har tagits fram vad gäller till exempel bebyggelselägen, torpmiljöer, kvarnar, färdvägar med mera.

I synnerhet uppgifter om lösfynd, registrerade fornlämning samt topografiska och geologiska förutsättningar har analyserats tillsammans med digitalt framställda paleogeografiska kartor (Strandlinjekarta beräknad med en numerisk modell utvecklad vid SGU). Syftet var att studera strandlinjeförskjutningen i området under olika tidsavsnitt, för att därigenom fånga upp förutsättningar för olika förhistoriska aktiviteter etc.

De sammanställda uppgifterna har bearbetats i ett geografiskt informationssystem (GIS). I korthet innebär detta att data i olika form analyserats och presenterats, i det här fallet med hjälp av ArcGIS/ArcMap 9). Därigenom har till exempel jämförande studier av olika fyndtyper och rumsliga analyser underlättats.

När de ovan beskrivna momenten genomförts utfördes en specialinventering av det aktuella utredningsområdet. Syftet med insatsen var att klargöra var fornlämningar, möjliga fornlämningar, boplatslägen och kulturhistoriska lämningar är belägna inom utredningsområdet. Specialinventeringen utfördes med utgångspunkt i de resultat som framkommit i samband med arkiv- och kartstudien. Arbetet genomfördes inom en 100 meter bred korridor, 50 meter på var sida om den föreslagna sträckningens mitt. I anslutning till inventeringen besiktigades kända forn- och kulturlämningar inom utredningskorridoren. Vidare genomfördes en avsökning efter lösfynd, i huvudsak i anslutning till markskador såsom rotvältor etc, men även genom spadstick och handsäll, förutsatt att markägaren först givit sitt tillstånd.

Dokumentationen från det genomförda arbetet redovisas i föreliggande rapport i form av resultattabeller rörande *inventerade* respektive *ej inventerade objekt* samt *tidigare registrerade lämningar* (s. 15f, 19 & bilaga 1). Därutöver redovisas resultaten även i form av *objektsbeskrivningar* (s. 18-27) samt beskrivningar av *tidigare registrerade lämningar* (s. 28). Påträffade lämningar och boplatslägen mättes in med hjälp av GPS. Kartor över de i utredningen berörda objekten och tidigare kända fornlämningar har sammanställts i ett digitaliserat informationsunderlag tillsammans med den angivna utredningskorridoren (se bilaga 3-9). Ett representativt urval av lämningar och boplatslägen fotodokumenterades med hjälp av digitalkamera.

Därutöver redovisas i rapporten beskurna utsnitt ur de rektifierade historiska kartor som utgjort underlag för identifiering och bedömning av lämningar inom korridoren eller i dess absoluta närhet (bilaga 10-23). Utöver rapporten bifogas en CD-rom innehållande samtliga *geometriska avmätningar*, *skattläggningsberedningar* och *storskiften* som nyttjats. Kartillustrationerna finns där med till sin helhet, även om de rektifierade planschererna beskrivits något av redaktionella skäl (CD-rom bilaga 1-21).

Vid klassificeringen av påträffade forn- och kulturlämningar har Riksantikvarieämbetets nomenklatur för fornlämningar använts (Informationssystemet för fornminnen 2004). Ett passande läge för förhistorisk bosättning som ännu inte testats benämns *Boplatsläge*. Här används begreppet *Inventeringsobjekt* som status. Ätgärdsförslag blir i dessa fall således *etapp 2*, det vill säga utredningsgrävning (särskild utredning).

Ej inventerade fastigheter

Såsom nämndes inledningsvis har ett antal fastigheter undantagits från specialinventering med anledning av att tillstånd till marktillträde ej givits av berörda markägare. Sträckan för fastigheterna uppgår sammanlagt till cirka 21,2 kilometer (se bilaga 3-9).

De fastigheter som ej inventerats inom Kila socken, Nyköpings kommun är *Lundäng 2:2*. Här tillkommer en angränsande tillståndsangiven fastighet *Råsta 4:3>2*, otillgängligt belägen mellan stambanan Nyköping-Norrköping och Lundäng 2:2 (Ej inventerat område 1, bilaga 3). Därutöver återstår *Stora Lida 3:1*, *Kila-Nytorp 2:1*, *Stora Lida 3:3*. Dessutom återstår den angränsande fastigheten *Ålberga Gård 3:1*, belägen mellan Stora Lida 3:1 och sockengränsen mot Björkvik (Ej inventerat område 2, bilaga 4). Fastigheten blev i ett sent skede av utredningen tillståndsangiven genom en sträckningsförändring, men inventeringsarbetet hann aldrig utföras innan arbetena avbröts.

De fastigheter som återstår att inventera inom Björkviks socken, Katrineholms kommun är *Hofsta 1:2* samt *Björkviks-Åtorp 1:1* (Ej inventerat område 3,

bilaga 7). Inom Stora Malms och Lerbo socknar kvarstår hela sträckan, då i stort sett samtliga fastigheter ej är tillståndsangivna för marktillträde inom området (Ej inventerat område 4, bilaga 8-9).

Landskap

Natur

De naturgeografiska förhållanden som stråken berör inom Södermanlands län utmärks av ett varierat landskap i form av åkrar, skogar, berg, sjöar och vattendrag, rullstensåsar och sprickdalar. I dag tillhör Södermanlands län den vegetationszon som karaktäriseras av blandskog varvad med större barrskogsområden.

Naturgeografiskt kan det sörmländska landskapet generellt delas in i fem områden: *Centrala sjöplatån*; *Kolmårdens barrskogsområde*; *Mälarmårdens barrskogsområde*; *Hjälmar- och Mälarbygden* samt *Skärgården*. Zonerna har i vissa fall utgjort naturliga gränser varvid olika regionala, men också inomregionala skillnader kan ses i det förhistoriska och historiska materialet.

Stråken för det planerade naturgasnätet inom *Avsnitt mot Västerås* sträcker sig igenom samtliga naturgeografiska områden, med undantag för *Skärgården*. Nedan följer en översiktlig genomgång av de inomregionala förhållanden som utmärker de områden som stråken passerar från söder till norr. Det bör framhållas att de karakteriseringar som görs inom kapitlet är översiktliga och att en mångfald av kulturella och naturgeografiska variationer uppträder inom respektive område.

Kultur

Längst i söder tar stråk 11 sin utgångspunkt inom den markanta förkastning som kännetecknar *Kolmårdens barrskogsområde*. Den särpräglade topografin har sannolikt under förhistorisk tid utgjort ett gränsområde mellan Göta- och Svealand. Naturgeografin präglas av ett kuperat, berg- och blockrikt skogslandskap, avbrutet av mindre uppodlade områden. Inom området finns några av länets högst belägna delar. De höglänta områdena utgör de första landytorna som framträdde efter inlandsisens tillbakadragande, något som präglat området avseende stenålderns äldsta delar. Karakteristiskt ur detta perspektiv är också att förkastningen utgjort en större samlad landmassa med fastlandsanknytning i västlig riktning redan under stora delar av den äldsta stenåldern. Stenålderlämningar återfinns i området, till exempel Lunda 239, 240 & 243.

Utöver lämningar från stenålder karaktäriseras kulturmiljön främst av mindre gårdar och torp samt skogsbrukslämningar från historisk tid (t. ex. Kila 122 & Lunda 238). I norr begränsas området av den i det

närmaste fullständigt uppodlade Kiladalen. Inom dalgången finns lämningar från framförallt järnålder och historisk tid (t. ex. Kila 21, 22, 13:1-2). I det sistnämnda fallet, Kila 13:1-2, avses Kila medeltida ödekyrka, vilken är belägen strax utanför och öster om stråket.

Därefter övergår stråket till ett mer sönderbrutet sprickdalslandskap som kan karakteriseras som en övergångszon från *Kolmårdens barrskogsområde* till den *Centrala sjöplatån*. Övergångszonen innefattar i huvudsak stenbunden skogsterräng belägen söder och väster om sjön Yngaren. Området är ställvis relativt höglänt varför lämningar med anknytning till stenålderns äldre delar kan återfinnas även här. Detta syns inte minst genom en relativt hög närvaro av lösfunna stenyxor av olika karaktär. Vidare återfinns smärre inslag av jordbruksmark. Inom dessa områden märks fåtaliga lämningar med anknytning till bland annat järnåldern, till exempel Björkvik 66, 95, 96, men även historisk tid finns representerad (t. ex. Björkvik 189:1, 292:1, 300). Detta indikerar inledningen till kulturbygderna inom sjöplatån.

I dalgångarna inom de centrala delarna av länet återfinns många av länets sjöar. Området brukar därför benämnas den *Centrala sjöplatån*. Närvaron av de stora åsarna syns här särskilt tydligt. Här går stråket genom ett starkt uppodlat område. Inom avsnittet syns spåren av mänsklig närvaro redan från slutet av den äldre stenåldern och framåt. Området hyser bland annat en mycket uppmärksamman stenålderlokal benämnd Vråboplatsen (Stora Malm 43). Närvaron av stenåldern syns också genom rikliga förekomster av lösfynd. Ofta påträffas fornlämningar från olika tidsavsnitt i nära anslutning till varandra, ofta vid eller på de stora åsarna, varför långa och kontinuerliga tidsförlopp kan studeras. Under historisk tid märks ett starkt inslag av frälsejord dominerat av stora jordbruksenheter. Detta märks inte minst genom närvaron av säteriet Ericsberg.

Med utgångspunkt från topografiska förutsättningar, nivåförhållanden och spridda förekomster av lösfunna stenåldersartefakter, drogs slutsatsen att det inom det aktuella området kunde påträffas ytterligare lämningar från stenålder. Bronsålderslämningar är för områdets del synliga i något mindre grad, men en viss förekomst av exempelvis skärvstenshögar kan noteras. Det registrerade gravmaterialet kan utifrån yttre gravformer och belägenhet i landskapet främst knytas till järnåldersavsnittet. Det fanns därför även möjligheter att påträffa lämningar och platser i landskapet som kunde utgöra möjliga boplatslägen från dessa tidsperioder. Inför utredningsarbetet drogs även slutsatsen att det fanns goda möjligheter att identifiera lämningar från historisk tid dels i form av lämningar av förindustriell skogshantering, men även i form av bebyggelselägen för numera försvunna mindre torp, gårdar och byar.

Beskrivning av den särskilda utredningen

Paleogeografisk analys

av Patrik Gustafsson

Följande text syftar till att sammanfatta de översiktliga resultat som framkom genom den paleogeografiska analysen. Genom att bland annat studera strandlinjeförskjutningens förlopp kan värdefull information erhållas om potentiella boplatser och aktivitetsytor under förhistorisk tid. Föreliggande studie är genomförd med tonvikt på stenåldern.

Kolmårdenområdet bestod omkring 9300 BC av några öar, kobbar och skär (cirka 9900 BP; Risberg 2003, s. XLVI). I övrigt täcktes det som idag utgör Södermanlans län av vatten (Ancylussjön). Spår efter de tidigaste pionjärerna i området märks genom boplatser, till exempel Lövgölen I (Lunda 239). Här har slagen kvarts, sydvästskandinavisk flinta och kinnekulleflinta samt ett bränt sälben påträffats (Norberg & Nordin 2005). Lövgölen II (Lunda 240) ligger på ungefär samma höjd som Lövgölen I. Här har fynd av slagen kvarts gjorts (ibid. 2005). Vid Linddalen (Lunda 243) påträffades, förutom kvartsavslag, lämningar efter en förhistorisk huskonstruktion (ibid. 2005). De första människorna som anlände mötte ett utpräglat skärgårdslandskap. Så småningom bildade öarna i skärgården dock ett större sammanhängande område med närhet till fastlandet i väster. Förkastningen vid Kolmården utgjorde därmed den första större samlade landmassa med fastlandsanknytning i västlig riktning redan under cirka 9000 BP.

Gradvis växte land fram först i den söta Ancylussjön, därefter inom det bräckta Mastogloiahavet och det därefter följande salta Litorinahavet. Framförallt märks skärgårdsmiljön, som gradvis växer samman med fastlandet i väster. Det område som här benämns som den Centrala sjöplatån, kan beskrivas som relativt höglänt, varför lämningar med anknytning till mesolitikum kan återfinnas här. Ett område med många lösfynd av stenålderskaraktär är området runt den forna sjön *Igelkullen* vid Ottekil i Björkviks socken. Numera kallas den utdikade och försvunna sjön *Stora mossen* och är belägen strax sydost om Ottekils gård (se Bilaga 5). Sjön utgjordes omkring cirka 7000 BP av en stor lagun. Framst märks den mänskliga närvaron av lösfynd av trindyxor, till exempel Bjö 64 (SMA). Det finns även uppgifter om bortåt 70-talet stenyxor, många förkomna idag (Björkvik 233:1). Längs hela stråket från söder till norr förekommer just lösfynd av stenyxor från mellan- och senmesolitikum vilka kan indikera på boplatser i den förhistoriska skärgården. Ett exempel på en sådan, potentiellt mesolitisk boplatser lokal, är *Objekt 3003* i Björkviks socken (se s. 24). Lokalen är belägen i en öst-sydöstsluttning invid Skiramon. Objektet ligger mellan 45-50 möh och jordmånen utgörs av sand. I en vägskäring påträffades spridda skörbrända stenar och i en markskada påträffades slagen kvarts i form av en bipolar kärna. Området ligger i den inre delen av en förhistorisk vik till Litorinahavet. Strax söder om objektet finns två lösfunna trindyxor knutna till torpet Dikartorp (Bjö 2, SMA). Ett annat exempel är *Objekt 3014* i Björkviks socken som förmodligen tillhör slutfasen av mesolitikum, men även kan vara en neolitisk lokal trots att ingen keramik ännu påträffats där (se s. 26). Platsen är belägen i en östsluttning och utgörs av åkermark respektive kalhygge. Objektet är

Figur 2. Ett exempel på landskapets gestaltning inom utredningskorridoren i Lunda socken. Bilden visar ett av de områden som tidigast framträdde efter inlandsisens tillbakadragande. Det för området karakteristiska klapperstensfältet är beläget på cirka 90 meter över havet. Bilden är tagen från öster. Foto: Lars Norberg 2006, Sörmlands museum.

beläget ca 35-45 möh och jordmånen utgörs av sand. Området ligger i den inre delen av en gip till den forna sjön *Igelkullen*. I en marksskada i den del som utgörs av ett hygge påträffades ett avslag av kvarts samt ett grönstensavslag. I närområdet återfinns flera lösfynd av stenyxor etc (FMIS, Björkvik 232:1, 233:1, 238:1, 246:1). I området finns även ett äldre fynd av skelettdelar från människa daterade till hällkisttid, det vill säga senneolitikum (Björkvik 234).

I det inre av dagens Södermanland märks framförallt närvaron av de stora åsarna i landskapsbilden. Åsarna, eller isälvsavlagringarna, syns särskilt tydligt i det som kan karakteriseras som en innerskärgård, med öar, kobbar och skär samt fastland, tillika många fjärdar och vikar, för cirka 6000 tusen år sedan. Under tidigneolitikum, cirka 6000 BP (4000 BC), märks bland annat stora boplatser som ligger en bit in på land, det vill säga utan markerad kustanknytning. Ett av de bästa exemplen på det är den kända boplatser vid Östra Vrå (Stora Malm 43) som låg cirka 500 meter från det dåtida havsbandet. Ytterligare lämningar från tidsperioden inom stråket är främst lösfynd av tunnackiga stenyxor, till exempel Sjö 1256 och Sjö 1290 (SMA).

Under mellanneolitikum (cirka 5000 BP) utgjordes området där stråket ringlar sig fram av fastland, men i jämförelse med idag, med ett rikligare inslag av insjöar och flertalet större fjärdar. Ett sådant exempel utgör till exempel den dåtida vik som senare skulle komma att benämnas Kiladalen. Den mänskliga närvaron under mellanneolitikum syns i form av av lösfynd såsom skifferpilspetsar, till exempel Bjö 203, och stenyxor, Bjö 203 (SMA). Under senneolitikum (cirka 4000 BP) var förändringarna i landskapet fåtaliga och påminner

starkt om det mellanneolitiska landskapsrummet. Runt Ottekil och i sjön *Igelkullen* finns flera lämningar från denna, den sista delen av stenåldern. Till exempel en flintdolk (Björkvik 246) samt de tidigare nämnda skelettfynden (Björkvik 234 & Schnell 1963, s. 10).

Det äldre kartmaterialet

För flertalet av gårdarna och byarna i området finns det äldre lantmäteriakter. Akterna täcker i stort sett samtliga delar av stråket. I tillkomstår spänner kartmaterialet från 1684 till 1802 och utgörs i huvudsak av *geometriska avmätningar*, *skatllägningsberedningar* och i viss mån av *storskiftet*. Där tillkommer naturligtvis även storskaliga odaterade sockenkartor, vilka dock kan antas vara upprättade under 1600-talet, *Häradskartor* karterade och upprättade mellan 1897 och 1901 och slutligen den *Äldre ekonomiska kartan* karterad och upprättad mellan 1947 och 1958. Den sistnämnda bör i sammanhanget också betraktas som ett historiskt kartmaterial.

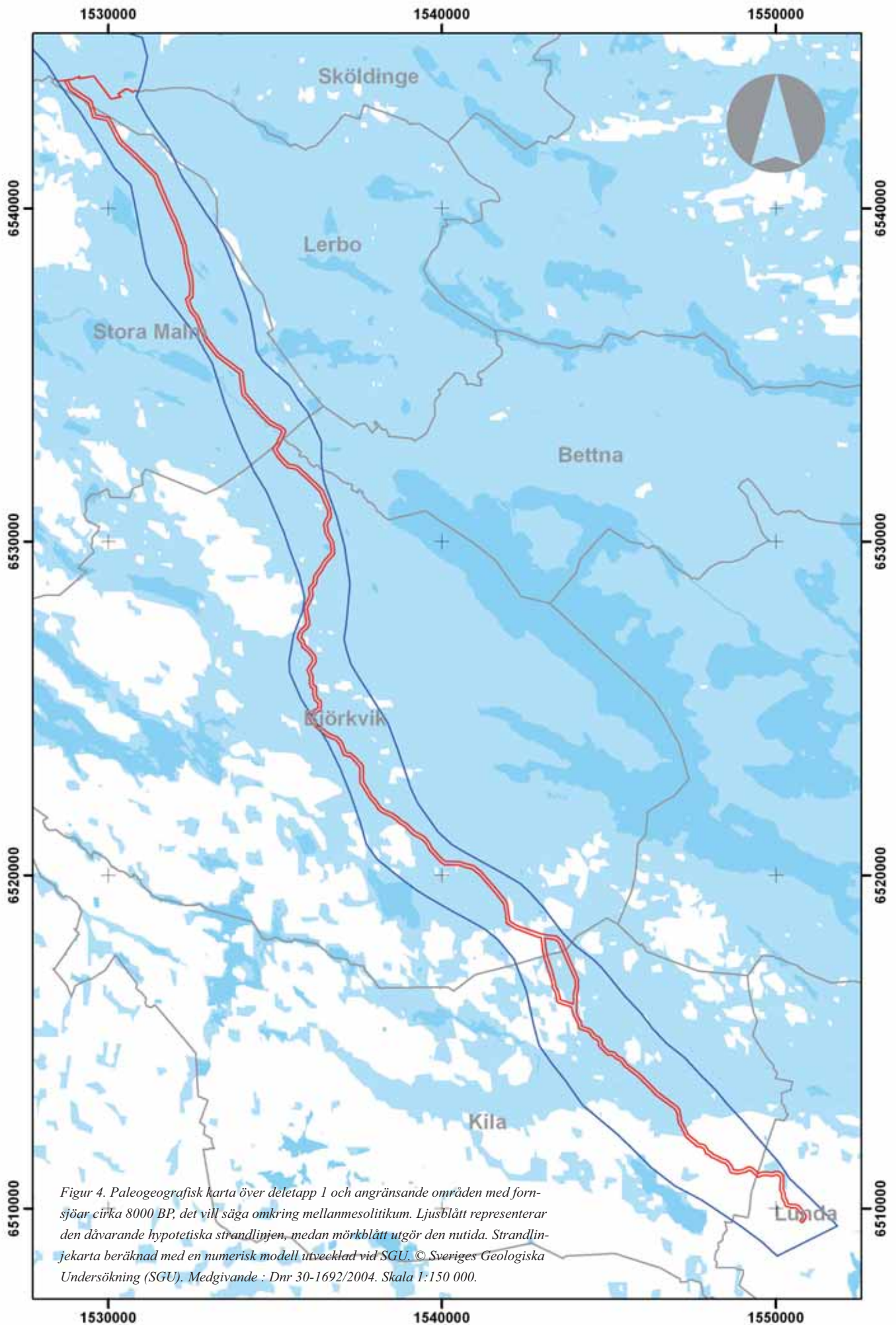
Kartmaterialet har i förekommande fall rektifierats digitalt och sammanställts i ett gemensamt geografiskt informationssystem för att förtydliga dess innehåll (se bilagorna 10-23 & bifogad CD-rom bilagorna 1-21). Detta kan således sägas visa ett 1600-1700-tals landskap som delvis har en tydlig kontinuitet ner i medeltid.

Inom Kila och delvis inom Björkviks socken är stråket lokaliserat till vad som historiskt kan beskrivas som utmarker, dels i form av renodlad skogsterräng, dels småbrutna utjordar. I Stora Malms socken är förhållandena de motsatta. Här löper stråket istället genom ett centralt jordbruksområde, i hög grad påverkat av såväl säteriet Ericssbergs expansion som det genomförda storskiftet.

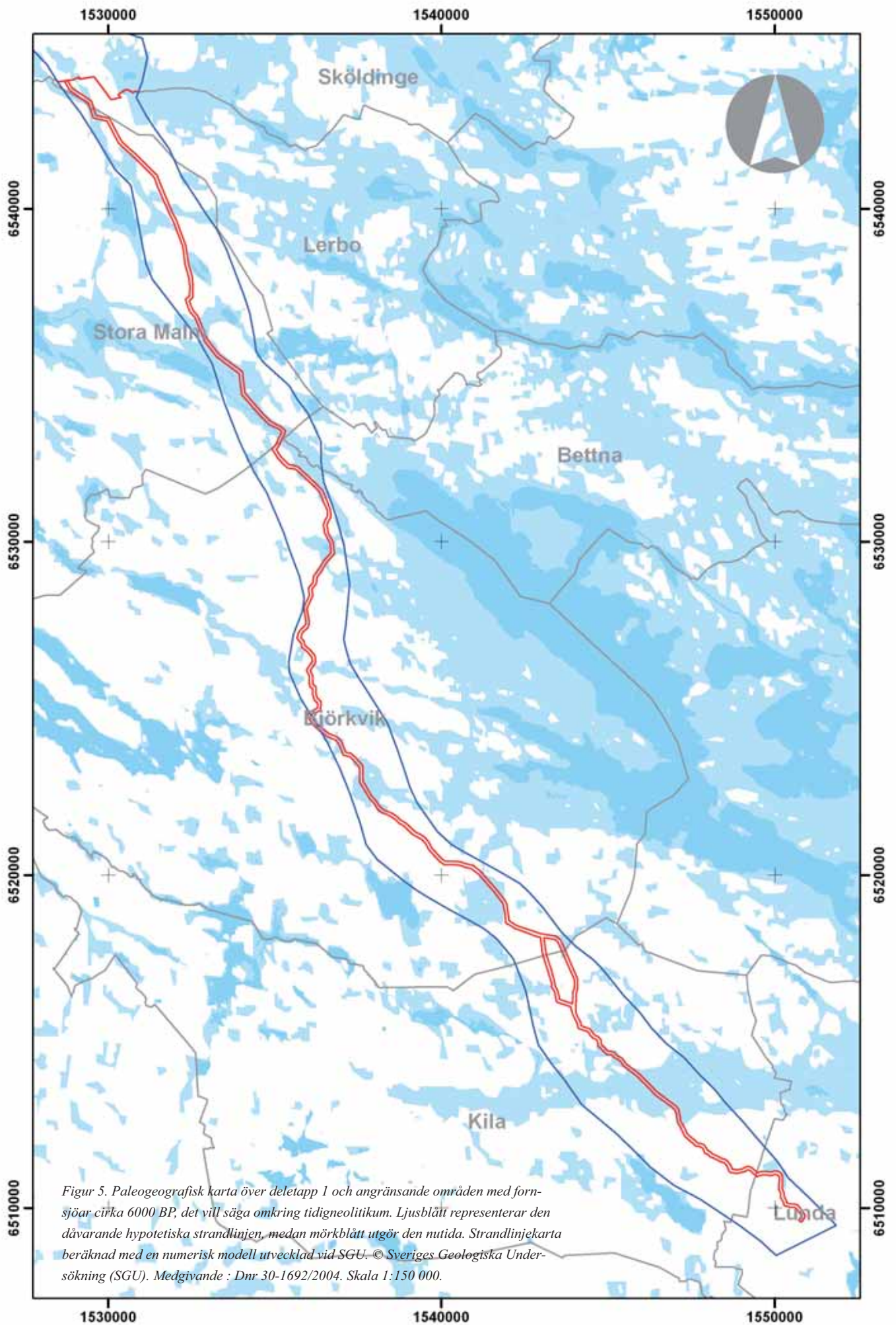
Figur 3. De södra delarna av Björkviks socken domineras av övergångszonen mellan Kolmården och sjöplatån. Detta ger området en särskild prägel påtaglig bland annat genom sin svårforcerade terräng. Bilden är tagen från öster. Foto: Lars Norberg 2006, Sörmlands museum.

Figur 4. Paleogeografisk karta över deletapp 1 och angränsande områden med fornsjöar cirka 8000 BP, det vill säga omkring mellamnesolitikum. Ljusblått representerar den dåvarande hypotetiska strandlinjen, medan mörkblått utgör den nutida. Strandlinjekarta beräknad med en numerisk modell utvecklad vid SGU. © Sveriges Geologiska Undersökning (SGU). Medgivande : Dnr 30-1692/2004. Skala 1:150 000.

Figur 5. Paleogeografisk karta över deletapp 1 och angränsande områden med fornsjöar cirka 6000 BP, det vill säga omkring tidigneolitikum. Ljusblått representerar den dåvarande hypotetiska strandlinjen, medan mörkblått utgör den nutida. Strandlinjekarta beräknad med en numerisk modell utvecklad vid SGU. © Sveriges Geologiska Undersökning (SGU). Medgivande : Dnr 30-1692/2004. Skala 1:150 000.

Flera äldre vägar löper genom området, varav några företer vad som syns vara ursprungliga sträckningar daterade till åtminstone 1600-talet. Störst förändringar av vägnätet återfinns i Stora Malm, där omställningar av infrastrukturen syns i kartmaterialet redan från 1700-talet.

Över området finns från 1800-talets slut den så kallade häradskartan. Landskapets karaktär från denna tid stämmer väl överens med den gängse utvecklingen för jordbruket. Den historiska åkermarken som skildras i 1600- och 1700-talets kartmaterial har nu utökats betydligt och innefattar ofta den äldre ängen och hagmarken, som därmed har försvunnit. Räta linjer dominerar i landskapet och där emellan gårdsbebyggelse som har fått sällskap av ett stort antal torp och backstugor.

Ortnamn och de medeltida beläggen för gårdar och byar inom området indikerar att vissa bebyggelselägen invid Yngaren samt i anslutning till jordbruksområdena i Stora Malms socken har sina rötter i förhistorisk tid. Här finns enheterna *Tjärsta*, *Skolsta*, *Lindby* och *Vedeby* med *-sta* och *-by* som efterled. Namn med elementet *-sta* (d) kan generellt hänföras till järnålderns bebyggelsemiljöer, vilket även kan sägas om *-byn*namnen (Pamp, 1980, s. 38-44, Strid, 1993, s. 78-82). Möjligen kan *-byn*namnen ha en tyngdpunkt i ett yngre skede av järnåldern, då *-by*bebyggelsen ofta ligger perifert i förhållande till *-sta* (d) bebyggelsen (Pamp, 1980, s. 43).

Under medeltid har, utifrån ortnamnen, en expansion av bebyggelsen skett söderut från Yngaren räknat. Här finns ortnamnsefterleder som *-bo*, *-bol*, *-sätter* och *-torp* vilka alla klassas som tillkomna under medeltiden (Palm, 1980, s. 48ff och 55f, Strid, 1993, s. 111ff & Wahlberg, 2003, s. 39f, 42, 308, 322). Många av ortnamnen återfinns i det medeltida diplomaterialet.

I det undersökta området finns ett antal större gårdar i Björkviks och Stora Malms socknar, varav flera under historisk tid har fungerat som säterier. Dessa har under perioder ägt flera av fastigheterna som finns inom området. Utan att gå igenom samtliga fastigheter inom området kan sägas att frälset ägde en betydande del av gårdarna i området under stormaktstiden.

Lunda

Stora delar av utredningsområdet går inledningsvis genom Jönåkers häradsallmänning. Allmänningen har sitt ursprung i det så kallade Skogsregalet som, enligt Gustav Vasas brev från år 1542, innebar att alla ägor som låg obrukade och obebyggda tillhörde Kronan. Efter stadsbranden i Nyköping år 1665, avsattes skog ur kronoallmänningen att användas vid reparationerna av Nyköpingshus. År 1829 överfördes dock ägandet av området till sockenborna, vari bildandet av Jönåkers häradsallmänning har sitt ursprung och som består än

i dag (Campbell 1988, s. 207). Vad gäller den historiska bebyggelsen inom stråket i Lunda socken, utgörs den av ett fåtal mindre torp och gårdar av relativt sent datum. I övrigt syns spår av mänskliga aktiviteter från historisk tid främst i form av gränsstenar och platser med kolningsanläggningar (se s. 19ff).

Kila

Här genomkorsar stråket den bördiga Kiladalen som varit odlad och bebyggd sedan förhistorisk tid. Detta syns genom förekomsten av vissa ortnamn, såsom Gammelsta och Råsta med flera, samt genom närvaron av gravar och gravfält från främst järnåldern (Kila 21, 22, 52). Medeltida bebyggelse kan spåras dels genom vissa gårdar i området (se nedan), dels genom till exempel Kila tidigmedeltida ödekyrka belägen strax öster om stråket (Kila13:1-2).

Ett exempel på en gård med medeltida ursprung är Spatorp, eller Leonardsberg, som det kallades under ett senare daterat mellanspel. Gården omfattade ett ½ mantal arv och eget och tillhörde under medeltiden Krokeks kloster, varefter den kom under Gustav Vasas tillhörighet i samband med reformationen. Hemmanet tycks under en lång tid ha stått oförlänt, men uppgifter finns om att räntan var anslagen en Jöran Jakobsson Silfverpatron på 1640-talet. Därefter såldes gården av Kronan varvid den så småningom förvärvades av Lennart Svensson Ribbing. Det var således denne som förärade platsen namnet Leonardsberg och påbörjade själva byggnationen av ett säteri. Byggherren övergav emellertid projektet och överlät det hela till släkten Fleming. Efter diverse turer, innehållande bland annat reduktion och återställande, såldes det så småningom och kom att uppgå i Ålberga gårds ägoinnehav under släkten de Besche (Almquist 1935, s. 639f). Även den ovan omnämnda gården Gammelsta, kom på 1700-talet tillhöra släkten de Besche. Platsen för Spatorps gamla tomt syns som en bebyggd tomt på en storskifteskarta från år 1802 (LMS Akt nr C39-73:1, Spatorp eller Leonardsberg nr 1-2 1802). Sannolikt sammanfaller detta med lokaliseringen för den äldre bebyggelsen. Namnet *Lenartsberg* är också utmarkerat på en översiktskarta över Kila socken daterad 1679 (LMS Akt nr C39-1:1).

I och med att Ålberga gård omtalas bör även bergsdriftens betydelse för ägostrukturen i området omnämnas. Ålberga gård är en gammal bruksegendom, där det blanda annat drivits stångjärnssmide och spikhammare. Bruket anlades av bröderna Gillis och Hubert de Besche år 1644 inom Nävekvärns egendomar och avvecklades först under 1870-talet (Björkman 1938, s. 249). Bergsdriften i Tunaberg är dock av medeltida ursprung (Skyllberg 2001), men denna äldre verksamhet genomgick en förnyelse på 1620-talet genom Louis de Geer och dennes två ersättare, bröderna de Besche. Stordriften hade dock sin medelpunkt i Nävekvärns bruk (Almquist 1934, s. 17).

Ägomätningar och storskifteskartor etc

Kila socken

Benämning	Akt nr	Upprättad/Karterad år	Åtgärd/Anmärkning
Spatorp eller Leonardsberg nr 1-2	C39-73:1	1802	Storskifte
Stora Lida nr 1	C39-43:C8:62	1691	Geometrisk avmätning

Björkviks socken

Benämning	Akt nr	Karterad år	Åtgärd/Anmärkning
Daneby nr 3-4	C5-25:1	1775	Gränsbestämning & ägoavmätning
Tjärsta nr 1-3	C5-164:C8:64	1691	Geometrisk delination
Tjärsta nr 1-3	C5-164:1	1731	Ägomätning
Tjärsta nr 1-3	C5-164:2	1759	Delning av hustomt
Kvisätter nr 1	C5-93:1	1687	Avritning
Vedeby nr 1-3	C5-173:2	1736	Delning av skog
Lindby nr 2	C5-96:1	1732	Delning av skog
Hovstad nr 1	C5-63:C5,2:25	1684	Geometrisk delination

Bettna socken

Benämning	Akt nr	Karterad år	Åtgärd/Anmärkning
Broby nr 1	C4-10:C5,2:12	1684	Geometrisk delination

Stora Malms socken

Benämning	Akt nr	Karterad år	Åtgärd/Anmärkning
Bogetorp nr 1	C70-13:1	1742	Förmedlings beredning
Åbol nr 1	C70-144:1	1742	Skattläggningsberedning
Kamhov nr 1	C70-59:1	1780	Skattläggningsberedning
Eriksberg nr 1	C70-28:1	1684	Geometrisk avmätning
Eriksberg nr 1	C70-28:2	1703	Överbyns förmedlings beredning
Eriksberg nr 1	C70-28:3	1747	Julafors förmedlings beredning
Eriksberg nr 1	C70-28:5	1784	Undersökn ang rå- & rörsfrihets återvinnande för vissa hemman
Valla nr 1-4	C70-138:1	1695	Geometrisk avmätning
Harstorp nr 1	C70-45:1	1742	Förmedlings beredning
Öja nr 1	C70-150:1	1707	Geometrisk avmätning
Tybble nr 1-4	C70-136:2	1747	Ägodelning
Fogelö nr 1-3	C70-32:1	1781	Storskifte på åker

Lerbo socken

Benämning	Akt nr	Karterad år	Åtgärd/Anmärkning
Knutsta nr 1-2	C43-34:3	1765	Storskifte på skog/skogsmark

Översikts- och sockenkartor

Socken	Akt nr	Karterad år	Åtgärd/Anmärkning
Kila	C39-1:1	1679	Översiktskarta
Lunda	C49-1:C13:24-5	1677	Geografisk avfattning
Björkvik	C5-1:1	okänt år	Översiktskarta
Stora Malm	C70-1:1	okänt år	Översiktskarta
Lerbo	C43-1:C13:35	1677	Geografisk avfattning

Björkvik

Väl över sockengränsen mot Björkvik förändras förhållandena och en rad säterier i form av stora och mellanstora gårdar utgör upptakten till den ägostruktur som kan ses som representativ för Sörmlands inland. I nämnd ordning längs med Yngarens södra strand, men med delvis olikartade förutsättningar och ursprung, möter Danbyholm, Hagbyberga, Marieberg, Hofsta. Slutligen, på andra sidan sockengränsen i Bettna socken, rundar Broby säteri av raden.

Godset Danbyholm (*Daneby, Danby*) har en lång och brokig tillkomsthistoria som tog sin början under medeltiden. Det bör även nämnas att smärre järnålderslämningar återfinns i *Danbys* närhet, till exempel i form av ett mindre, numera skadat, höggravfält (Björkvik 79). *Danby* tillhörde år 1337 Magnus Ingevaldsson (Igevaldsson) som även ägde Sundbyholm i Bälinge socken (Björkman 1938, s. 71). I diplometierna omnämns att Magnus broder Nils bortböt ”[...] *alla sina sina fädernegods i Östergötland, [...] till sin broder Magnus, mot*

dennes fädernegods i Södermanland, inom Björkviks socken, Tjärsta m. fl.”. I den latinska förlagan till översättningen märks, utöver den närliggande byn Tjärsta, även bland annat namnet *danaby*. (Brev nr 4325, DS nr 3283 [tryckt upplaga]). Efter att de ursprungligen två hemmanen lytt under skilda ägoförhållanden under 1500-talet hamnade de vid olika tillfällen från 1500-talets slut fram till 1600-talets mitt, tillsammans med två före detta krono- och skattehemman, i slakten Kruzes ägo. År 1704 såldes det som återstod, i form av ett dödsbo, till familjen de Besche, vars inflytande återigen gör sig påmint (Almquist 1935, s. 458). Det är först från och med denna tidpunkt som storgodset Danbyholm kan räknas, något som återspeglas i de ägoförhållanden som märks på ägoavmätningen från år 1775 (LMS Akt nr C5-25:1, Daneby nr 3-4, 1775).

Hagbyberga benämndes ursprungligen *Berga* och bildades under 1600-talets första hälft genom bland annat köp av gårdar av såväl krono- som kyrkonatur. Kartmaterialet avspeglar de ägoförhållanden som rädde

Häradskartor

Benämning	RAK id	Upprättad år	Åtgärd/Anmärkning
Bålsjön	J112-56-8	1897-1901	Häradsekonomisk karta
Virå	J112-56-2	okänt år	Häradsekonomisk karta
Valinge	J112-56-3	1897-1901	Häradsekonomisk karta
Björkvik	J112-66-22	1897-1901	Häradsekonomisk karta
Stora Malm	J112-66-16	1897-1901	Häradsekonomisk karta
Eriksberg	J112-66-17	1897-1901	Häradsekonomisk karta
Katrineholm	J112-66-11	1897-1901	Häradsekonomisk karta
Sköldinge	J112-66-12	1897-1901	Häradsekonomisk karta

Äldre ekonomiska kartan

Benämning	RAK id	Upprättad år	Åtgärd/Anmärkning
Hällfallstorp	J133-9G1j48	1947	Ekonomisk karta
Enarn	J133-9H1a48	1947	Ekonomisk karta
Kila	J133-9G2i57	1956	Ekonomisk karta
Gammelsta	J133-9G2j60	1958	Ekonomisk karta
Lunda	J133-9H2a60	1958	Ekonomisk karta
Virå	J133-9G3h57	1956	Ekonomisk karta
Ottekil	J133-9G3i57	1956	Ekonomisk karta
Gromossen	J133-9G3j60	1958	Ekonomisk karta
Bjärsätter	J133-9G4h57	1956	Ekonomisk karta
Björkvik	J133-9G4i66	1956	Ekonomisk karta
Hönebäck	J133-9G5h57	1956	Ekonomisk karta
Eriksberg	J133-9G6g57	1956	Ekonomisk karta
Broby	J133-9G6h58	1956	Ekonomisk karta
Stora Malm	J133-9G7g58	1956	Ekonomisk karta
Jälksätter	J133-9G8f58	1956	Ekonomisk karta
Valla	J133-9G8g58	1956	Ekonomisk karta

under 1700-talets första hälft. Med avseende på detta källmaterial berör utredningen, liksom i fallet med Danbyholm, rena utmarker samt småbrutna åkerlappar tillhöriga torp och mindre gårdar under byarna Tjärsta och Vedeby (LMS Akt nr C5-164:2, Tjärsta nr 1-3, 1731; LMS Akt nr C5-173:2, Vedeby nr 1-3 1736). Byarnas efterleder, och en viss närvaro av närbelägna järnålderslämningar invid Yngarens södra stränder (Björkvik 68:1-2, 75:1-5, 76:1-5, 88 & 90), röjer ett förmodat ursprung i järnålderns andra hälft. Den relativt blygsamma järnåldersbebyggelse som låter sig skönjas överlag längs med Yngarens södra strand, till exempel i jämförelse med den som återfinns inom sjöplatån längre norrut, lyser än mer med sin frånvaro längs med utredningskorridoren. Ställvisa förekomster av enstaka stensättningar, gravfält och någon enstaka fornborg finns sjölvfallet, ofta i nära anslutning till de uppodlade lervikar som ibland förgrenar sig söderut. Det kan konstateras att gränsområdet mot den skogsrika förkastning som utgör socknens södra halva, i

huvudsak tycks ha tagits i anspråk för mer omfattande odling under medeltiden och framåt.

Marieberg benämns i äldre källor som *Skolsta* eller *Scholstiunn*. Namnet är bland annat belagt år 1384 då jord där bortbyttes mot detsamma i Varvs socken, Aska Härad i Östergötland (Brev nr 12592). Under 1500-talet var gården upptagen i frälselängden och ägdes bland annat av Svante Sture. Under 1600-talet i släkten Ribbings ägo, till vilken Maria Bosdotter hörde. Hennes förmyndare var Carl Carlsson Gyllenhielm, som för hennes räkning lät bygga ett säteri på *Skolsta*. Säteriet kom sedermera att uppkallas efter henne. Bland annat ingick de numera avhysta och i FMIS registrerade bytomterna Lindby och Väsby (Björkvik 126, 295) i det aktuella godset (LMS Akt nr C5-96:1, Lindby nr 2 1732). Däromkring finns järnålderslämningar i form av till exempel gravfält (Björkvik 48, 52), men även spår av bronsåldersbebyggelse i form av skärvtenshögar och en skålgropslokal (Björkvik 49:2, 59:1-2).

Resultattabell, ej inventerade objekt

Objekt nr	Kategori	Källa/[Bilaga nr]	Status	Åtgärdsförslag
Kila 2008	Lägenhet	J112-56-8 Bålsjön (okänt år) [B3]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Kila 2009	Lägenhet	J112-56-3 Valinge (1897-1901), Anderslund [B3]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Kila 2010	By-/gårdstomt	C39-1:1 (1679), C39-73:1 (1802), Leonardsberg/Spatorp [B4, B10]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Kila 2011	Bro	C39-73:1 (1802) [B4]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Kila 2012	Lägenhet	J112-56-3 Valinge (1897-1901) [B4]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Kila 2013	Lägenhet	C39-43:C8:62 (1691), Stugan [B4]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Kila 2014	Lägenhet	J112-56-3 Valinge (1897-1901) [B4]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Kila 2015	Lägenhet	J112-56-3 Valinge (1897-1901) [B4]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Kila 2016	Lägenhet	C39-43:C8:62 (1691), Båthsmanstorp [B4, B11]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Kila 2017	Lägenhet	C39-43:C8:62 (1691), Nytorp [B4, B11]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3027	Gränsmärke	C5-25:1 (1775) [B5, B12]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3028	Lägenhet	C5-25:1 (1775), J112-56-2 Virå (okänt år), Stora Rödkärrsstugan [B5]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3029	Lägenhet	J112-56-2 Virå (okänt år), Lilla Rödkärrsstugan [B5]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3030	Gränsmärke	C5-164:1 (1731), C5-25:1 (1775) [B5]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3031	Lägenhet	J112-56-2 Virå (okänt år), Fubbastugan [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3032	Lägenhet	J112-56-2 Virå (okänt år), Fridensborg [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3033	Gränsmärke	C5-164:1 (1731) [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3034	Lägenhet	C5-164:1 (1731), Svedby soldattorp [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3035	Gränsmärke	C5-164:1 (1731) [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3036	Gränsmärke	C5-164:1 (1731) [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3037	Gränsmärke	C5-173:2 (1736) [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3038	Gränsmärke	C5-173:2 (1736) [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3039	Gränsmärke	C5-173:2 (1736) [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3040	Gränsmärke	C5-173:2 (1736) [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3041	Gränsmärke	C5-173:2 (1736) [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3042	Gränsmärke	C5-173:2 (1736) [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3043	Gränsmärke	C5-173:2 (1736) [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3044	Gränsmärke	C5-173:2 (1736) [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering

Objekt nr	Kategori	Källa/[Bilaga nr]	Status	Åtgärdsförslag
Björkvik 3045	Gränsmärke	C5-173:2 (1736) [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3046	Gränsmärke	C5-173:2 (1736) [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3047	Gränsmärke	C5-173:2 (1736) [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3048	Gränsmärke	C5-173:2 (1736) [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3049	Lägenhet	C5-173:2 (1736) [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3050	Gränsmärke	C5-173:2 (1736) [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3051	Lägenhet	C5-96:1 (1732), Hönebäcks soldattorp [B6]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3052	Bro	C5-96:1 (1732) [B7]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3053	Gränsmärke	C5-96:1 (1732) [B7, B13, B14]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Björkvik 3054	Gränsmärke	C5-96:1 (1732) [B7]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4001	Lägenhet	C70-28:1 (1684), Lilla Åtorp [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4002	Gränsmärke	C70-28:1 (1684) [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4003	Gränsmärke	C70-28:1 (1684) [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4004	Gränsmärke	C70-28:1 (1684) [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4005	Lägenhet	C70-28:1 (1684), Tholtorp [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4006	Lägenhet	C70-28:1 (1684), Smedstorp [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4007	Lägenhet	C70-28:1 (1684), Kråketorp [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4008	By-/gårdstomt	C70-28:1 (1684), C70-13:1 (1742), Bogetorp [B8, B16]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4009	Lägenhet	J112-66-17 Eriksberg (1897-1901) [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4010	By-/gårdstomt	C70-28:1 (1684), C70-144:1 (1742), Åbol [B8, B17]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4011	Lägenhet	C70-28:1 (1684), C70-59:1 (1780), Kamhov [B8, B18]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4012	Lägenhet	C70-28:2 (1703), C70-28:3 (1747) [B8, B19]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4013	Bro	C70-28:3 (1747) [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4014	By-/gårdstomt	C70-28:1 (1684), C70-28:2 (1703), C70-28:3 (1747), Öfwerby Sätessgård [B8, B19]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4015	Lägenhet	C70-28:3 (1747), C70-28:1 (1684), Kåhlgölet [B8, B19]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4016	Gränsmärke	C70-28:1 (1684) [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4017	Lägenhet	C70-28:3 (1747), Hagstugan [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4018	Gränsmärke	C70-28:3 (1747) [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4019	Gränsmärke	C70-28:3 (1747) [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4020	Gränsmärke	C70-28:1 (1684) [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4021	By-/gårdstomt	C70-138:1 (1695), Gatebol [B8, B20]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4022	By-/gårdstomt	C70-138:1 (1695), C70-45:1 (1742), Harstorp [B8, B21]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4023	Gränsmärke	C70-138:1 (1695), C70-136:2 [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4024	Gränsmärke	C70-28:3 (1747) [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4025	Lägenhet	J112-66-17 Eriksberg (1897-1901) [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4026	Lägenhet	J112-66-17 Eriksberg (1897-1901) [B8]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4027	By-/gårdstomt	C70-1:1 (okänt år), C70-136:2 (1747), Tybble [B9, B22]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4028	Bro	C70-32:1 (1781) [B9, B23]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4029	By-/gårdstomt	C70-1:1 (okänt år), C70-136:2 (1747), C70-32:1 (1781), Fogelö gamla [B9, B23]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4030	Lägenhet	C70-32:1 (1781), Fogelö nya [B9, B23]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Stora Malm 4031	Lägenhet	J112-66-11 Katrineholm (1897-1901), Perstorp [B9]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Lerbo 5001	Gränsmärke	C43-34:3 (1742) [B9]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Lerbo 5002	Gränsmärke	C43-34:3 (1742) [B9]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Lerbo 5003	Lägenhet	J112-66-11 Katrineholm (1897-1901), Syltmosstugorna [B9]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Lerbo 5004	Lägenhet	J112-66-11 Katrineholm (1897-1901), Syltmosstugorna [B9]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Lerbo 5005	Gränsmärke	C43-34:3 (1765) [B9]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Lerbo 5006	Gränsmärke	C43-34:3 (1765) [B9]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Lerbo 5007	Husgrund, historisk tid	C43-34:3 (1765) [B9]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Lerbo 5008	Husgrund, historisk tid	C43-34:3 (1765) [B9]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Lerbo 5009	Husgrund, historisk tid	C43-34:3 (1765) [B9]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Lerbo 5010	Lägenhet	C43-34:3 (1765) [B9]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Lerbo 5011	Husgrund, historisk tid	C43-34:3 (1765) [B9]	Uppgift om	Besiktning/Inventering
Lerbo 5012	Gränsmärke	C43-34:3 (1765) [B9]	Uppgift om	Besiktning/Inventering

Nära gränsen mellan Lindbys forna ägor och den kronoallmanning som möter söder därom, rinner Skarendalsån. Vattendraget finns, tillsammans med en (såg-) kvarn utmärkta på kartmaterial från 1684 och 1732, tillika en översiktskarta som kan förmodas vara från 1600-talets andra hälft (LMS Akt nr C5-63: C5,2:25, Hovstad nr 1 1684; LMS Akt nr C5-96:1, Lindby nr 2 1732; LMS Akt nr C5-1:1). Namnet *Skarendahl* [*Skarndaal*] är belagt redan år 1487 och lydde då under Strängnäs domkyrka (Vall 1957, s. 80 & SOFI).

I likhet med att viss nyodling i socknens södra halva först kan noteras från medeltid och framåt, indikerar fornlämningsbilden och ortnamnen inom Björkviks socken att nybyggena även spridit sig västerut längs Yngarens södra stränder under samma tid. I socknens östra delar återfinns flera namn med efterleden *-torp*, *-bol*, och *-hult*, medan närvaron av järnålderslämningar avtar.

Namnet *Hovsta* påträffas i form av ett brev daterat år 1338. Där omtalas att en Karl Magnusson sålde 6½ penningland i *Hovsta*, Björkviks socken till Sigge Magnusson, vilka han förut erhållit av samma Sigge Magnusson (Brev nr 4385, DS nr 3336 [tryckt upplaga]). Åtminstone delar av godset har under medeltiden varit kyrkojord (Almquist 1935, s. 516). Bland annat omtalas att det år 1409 kom under Vadstena kloster (Brev nr 17291, SD 1148 [tryckt upplaga]). Därefter blev godset under 1400-talet prebende, det vill säga kosthåll, åt biskop Kort Rogge, död 1501. Omnämns år 1551 som frälsejord.

Under de närmaste hundratalet åren passerade en mängd olika ägare till Hofsta. Säteriet såldes 1869 till greve Carl Mörner som påbörjade ett moderniseringsarbete av jordbruket. Flera utgårdar såldes då av (Björkman 1938, s. 78 & Campbell 1988, s. 201). En utförsäljning av arrendegårdar belägna i utkantsområdena, märks även inom de andra tidigare nämnda storgodsens i Björkviks socken under 1800-talets slut.

Stora Malm

I stora drag har det område som berörs av såväl stråk, som utredningskorridor, från 1600-talets andra hälft fram till modern tid, dominerats av Ericsbergs ägoinnehav. Stora delar av de medeltida, och kanske ännu äldre bebyggelsestrukturer som fanns i området, har gått förlorade i samband med omfattande avhysningar och ometableringar som kan härledas till i första hand 1700- och 1800-talets jordbruksexpansion, skiftet och andra moderniseringar av jordbruket. Det är dock möjligt att rekonstruera delar av bebyggelsen genom det äldre kartmaterialet, ortnamnen, samt äldre uppteckningar om fornminnen, tillika de i dag befintliga.

Centrala i godsets tillkomst är de frälsejordar som låg under *Pintorp* och *Djulfors*, båda kända sedan sen-

medeltiden (Almquist 1935, s. 603 & Brev nr 17509; 22359). Sett till de medeltida breven utgjorde uppenbarligen *Djulfors* hemvist för häradsdomhavanden för Oppunda häradsting under 1400-talets första hälft. Mellan 1410 och 1440 omnämns att två personer i följd med den aktuella titeln residerade på gården *Djulfors* (Brev nr 17509, 22359, 22598, 22850, 23494, 23515 & 23516.) Det är också invid *Djulfors*, numera registrerad som by-/gårdstomt och sålunda övergiven (Stora Malm 153), som några av områdets järnålderslämningar återfinns (Stora Malm 22). Från det numera relativt förstörda gravfältet kommer också den runsten som i dag står uppställd invid Ericsbergs säteri (Stora Malm 20).

Byar och gårdar, flera med förmodat medeltida ursprung, kan spåras i området. I somliga fall har gårdar och torp flyttats, till exempel i samband med skiftet, varvid de ursprungliga namnen följt med och därmed knutits till nya mindre enheter, av vilka flera sedan i sin tur försvunnit under 1900-talet. Längst i söder, väster om Åkforsån, påträffas *Bogetorp*. Gården kan följas till namn och belägenhet i 1684 och 1742 års kartmaterial (LMS Akt nr C70-28:1, Eriksberg nr 1 1684; LMS Akt nr C70-13:1, Bogetorp nr 1 1742). Vid 1800-talets slut flyttades den till ett mer perifert läge i förhållande till jordbruksmarken (RAK ID J112-66-17). Samma förhållanden råder för gårdarna *Åbol* och *Kamhov*, båda belägna öster om Åkforsån (LMS Akt nr C70-28:1, Eriksberg nr 1 1684; LMS akt nr C70-144:1, Åbol nr 1 1742; LMS akt nr C70-59:1, Kamhov nr 1 1780). *Kamhov* utgjorde enligt Almquist, tillsammans med *Kråketorp*, *Melån* och *Smedstorp*, nybyggen kända från åtminstone 1616 (Almquist 1935, s. 604). En viss osäkerhet råder vad gäller lokaliseringen av *Kamhov* (jfr FMIS, Stora Malm 168). Tidigare registrering är möjligen felaktig med utgångspunkt i en symbol för mindre byggnad på Häradskartan (RAK ID J112-66-17). Vad gäller *Åbol* gäller samma förhållande som för *Bogetorp*, medan *Kråketorp*, *Melån* och *Smedstorp* kvarligger vid samma lägen idag.

Närmare *Djulfors*, strax norr om den planerade utredningskorridoren, återfinns sedan tidigare Stora Malm 166, platsen för *Överbys* forna belägenhet. Enligt FMIS kan platsen återfinnas inom en relativt stor yta utmärkad med tre punkter. I och med den aktuella kartstudien kan *Överbys* läge bestämmas med något större precision till ett impediment beläget mellan utredningskorridoren och nuvarande riksväg 52 (LMS Akt nr C70-28:2, Eriksberg nr 1 Öfwerby 1703). Namnet är känt sedan åtminstone år 1560, då Kronan bytte bort det mot gods i Östergötland (Almquist 1935, s. 740). Därefter, i nordlig riktning längs utredningsområdet, följer gården *Gatbol*, åtminstone känd sedan år 1665 (Almquist 1935, s. 458) och 1684 (LMS Akt nr C70-28:1, Eriksberg nr 1 1684), samt *Harstorp* känd sedan år 1620 (Almquist 1935, s. 457). Platsen för *Harstorp* är sannolikt sedan tidigare felregistrerad i FMIS och avser en senare flyttning av enheten (FMIS, Stora Malm 165). Enligt föreliggande

kartstudie bör platsen istället sökas cirka 220 meter öst-
erut (LMS Akt nr C70-138:1, Valla nr 1-4 1695; LMS
Akt nr C70-45:1, Harstorp nr 1 1742).

Utöver de nypåträffade bebyggelselägen som påvisas
här, passerar korridoren förbi Stora Malms medeltida
kyrka och Öja prästgård. Väster därom är sedan Stenta
och den i och med kartanlysen registrerade, men numera
avhysta Tybble by (LMS Akt nr C70-136:2, Tybble nr
1-4 1747). Bebyggelserna *Tyble* och [*Tyble*] *Nääs* åter-
finns bägge på en översiktskarta över Stora Malms
socken av okänt årtal (LMS Akt nr C70-1:1). Troligen
rör det sig dock om en karta producerad någon gång
under andra halvan av 1600-talet. På 1742 års karta
dröjer sig namnet *Tybble Näs* kvar i området för den då
försvunna enheten, medan Tybble kvarstår. Ortnamnet
Tybbete är känt från år 1370 enligt handlingar i riksar-
kivet (Brev nr 9749, DS nr 8165 [tryckt upplaga]), och
motsvarar troligen den numera försvunna byn markerad
i det historiska kartmaterialet. Möjligen är dock *Tyble*
Nääs den äldre enheten med anledning av närheten till
det där registrerade järnåldersgravfältet (Stora Malm
30). Vidare omnämns i Rannsakingarna från år 1667
att det ”*OPpå Tybles Nääs finnes hafua varit påbegynt
en kyrckia och Muren ännu synes, [...]*” (Schnell &
Stähle 1938, s. 48). Möjligen avses här bebyggelseläm-
ningar i form av stengrunder etc.

Sist men inte minst återstår Fågelö eller *Fogelö* gamla
och nya tomter. Båda är idag avhysta och tidigare ej
registrerade i FMIS. I närområdet lever ortnamnet kvar
i form av benämningen på en ny huvudbyggnad från
1900-talets början. Byggnaden är belägen i anslutning
till de arbetarebostäder och ekonomibyggnader som
uppfördes i området från och med 1800-talets början
(Campbell 1988, s. 189).

Enligt tillgängligt kartmaterial var gamla *Fogelö*
bytomt belägen omkring 500 meter väster om nuva-
rande Fågelö gård, centralt i utredningskorridoren. Idag
är tomten synlig i form av ett impediment markerat på
fastighetskartan och genomkorsas av en mindre lands-
väg. Byn syns även på den ovan nämnda översiktskartan
över Stora Malms socken av okänt år, där även en kvarn
med namnet *fuglöquarn* finns utmarkerad (LMS Akt
nr C70-1:1). *Fogelö* omnämns år 1355 (Brev nr 6882,
DS nr 5139 [tryckt upplaga]). Vid tidpunkten skrevs
namnet *Fulu* och tillhörde sakristanen vid Sträng-
näs domkyrka, Nicolaus, samt dennes broder Tyrgils.
Rannsakingarna omnämner även år 1684 numera två
förkomna runstenar, vilka ska ha varit inmurade ”*Wihi
öster gårdhen Fågelö [..] een på huar siden om kä-
lare dören,*”. (Schnell & Stähle 1938, s. 50). Intressant
i sammanhanget är naturligtvis byns anknytning till
förekomsten av runstenarna, men även det geografiska
attributet i Östergården. Namnet *Fågelö* förekommer
även i en rad naturnamn i närområdet, till exempel i
den numera utdikade *Fågelöän* samt *Fuhla siön* (1733),
som senare kom att benämnas Fågelökärret (SOFI &

RAK ID J133 9G8g58 Valla 1956). Längre åt sydöst
återfinns Stora Malm 45 & 46, ett större och ett mindre
gravfält av järnålderstyp. Stora Malm 45 innefattar 17
högravar enligt FMIS.

Lerbo

Där Stora Malm möter sockengränsen mot Lerbo, avtar
slättbygden och mer skogsrika marker vidtar. Vad gäller
kart- och arkiv studien dominerar området av Knutstas
utmarker. Själva gården är belägen i Lerbo socken. I
det historiska kartmaterialet har ett antal numera för-
svunna torp och lägenheter noterats inom stråket, vilka
kan knytas till den här nämnda enheten (LMS Akt nr
C43-34:3, Knutsta nr 1-2 1765).

Objektsbeskrivningar

I föreliggande rapport, i såväl text, tabeller som kartma-
terial redovisas de inventerade objekten enligt separata
löpnummerserier fördelade per socken (Lunda 1000,
Kila 2000, Björkvik 3000, Stora Malm 4000 & Lerbo
5000). För respektive objekt finns en hänvisning till
den eller de kartbilagor där objekten markerats ut, till
exempel [B9], det vill säga *Bilaga 9* (se Resultattabell,
inventerade, respektive ej inventerade objekt).

Utöver de inventerade objekten identifierades, i sam-
band med kart- och arkivstudien, 81 stycken potentiella
lämningar, eller objekt (se Resultattabell, ej inventerade
objekt). Platserna för dessa lämningar har inte besikt-
igats genom inventering, antingen för att de ligger
utanför utredningskorridoren alternativt var belägna på
fastigheter som ej tillståndsangivits av berörd markä-
gare. Således har dessa markerats med statusen *Uppgift
om*. Ej inventerade objekt redovisas i en separat tabell
tillsammans med aktuella källhänvisningar. De har
numrerats enligt samma princip som de inventerade
objekten, men lagts till i slutet av varje serie. Dess-
utom finns sedan tidigare 236 registrerade unika RAÅ
nummer inom stråket (se bilaga 1). För tidigare regis-
terade lämningar redovisas endast åtgärdsförslag för
de lämningar som berörts av inventeringsinsatser och
följaktligen ligger inom utredningskorridoren (se Kila
122:1, Kila 145:1, Björkvik 163:1, 187:1, 190:1, 249:1
& 299:1).

För att lättare identifiera de ej inventerade objekten i
kartbilaga 3-9, redovisas de med respektive numrering
inom en pratbubbla. De ej inventerade objekten berör
uppgifter om 34 platser med historiska lämningar eller
rester av eventuella gränsmarkeringar, 31 platser med
eventuella lämningar i form av lägenheter, till exempel
torp etc. Åtta stycken möjliga by-/gårdstomter. Fyra
uppgifter om broar samt fyra om husgrunder, till exem-
pel lador eller liknande.

I samband med inventeringsarbetet har sammanlagt
45 objekt identifierats i eller i nära anslutning till
den berörda utredningskorridoren (se Resultattabell,
Inventerade objekt). Objekt 1004 och 3012 utgör sam-

Resultattabell, inventerade objekt

Objekt nr	Kategori	Källa/[Bilaga nr]	Status	Åtgärdsförslag
Lunda 1001	Gränsmärke	Inventering, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Lunda 1002	Gränsmärke	Inventering, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Lunda 1003	Kolningsanläggning	Inventering, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Lunda 1004:1	Kolningsanläggning	Inventering, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Lunda 1004:2	Kolningsanläggning	Inventering, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Lunda 1004:3	Husgrund, historisk tid	Inventering, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Lunda 1005	Gränsmärke	Inventering, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Lunda 1006	Gränsmärke	Inventering, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Lunda 1007	Kolningsanläggning	Inventering, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Lunda 1008	Gränsmärke	Inventering, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Lunda 1009	Gränsmärke	Inventering, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Lunda 1010	Gränsmärke	Inventering, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Lunda 1011	Gränsmärke	Inventering, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Lunda 1012	Gränsmärke	Inventering, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Kila 2001	Färdväg	Inventering, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Kila 2002	Kolningsanläggning	Inventering, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Kila 2003	Husgrund, historisk tid	Kart & arkiv, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Kila 2004	Husgrund, historisk tid	Kart & arkiv, [B3]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Kila 2005	Boplatsläge	Inventering, [B3]	Inventeringsobjekt	Etapp2
Kila 2006	Boplatsläge	Inventering, [B3]	Inventeringsobjekt	Etapp2
Kila 2007	Boplatsläge	Inventering, [B3]	Inventeringsobjekt	Etapp2
Björkvik 3001	Gränsmärke	Kart & arkiv, [B5, B12]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Björkvik 3002	Boplatsläge	Inventering, [B5]	Inventeringsobjekt	Etapp2
Björkvik 3003	Boplatsläge	Inventering, [B5]	Inventeringsobjekt	Etapp2
Björkvik 3004	Röjningsröse	Inventering, [B5]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Björkvik 3005	Röjningsröse	Inventering, [B5]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Björkvik 3006	Röjningsröse	Inventering, [B5]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Björkvik 3007	Boplatsläge	Inventering, [B5]	Inventeringsobjekt	Etapp2
Björkvik 3008	Brott/täkt	Inventering, [B5]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Björkvik 3009	Gränsmärke	Inventering, [B5]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Björkvik 3010	Boplatsläge	Inventering, [B5]	Inventeringsobjekt	Etapp2
Björkvik 3011	Lägenhetsbebyggelse	Kart & arkiv, [B5]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Björkvik 3012:1	Husgrund, historisk tid	Inventering, [B5]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Björkvik 3012:2	Kolningsanläggning	Inventering, [B5]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Björkvik 3013	Boplatsläge	Inventering, [B5]	Inventeringsobjekt	Etapp2
Björkvik 3014	Boplatsläge	Inventering, [B5]	Inventeringsobjekt	Etapp2
Björkvik 3015	Hägnad	Inventering, [B6]	Fast fornlämning	Förundersökning/Undviktes
Björkvik 3016	Boplatsläge	Inventering, [B6]	Inventeringsobjekt	Etapp2
Björkvik 3017	Boplatsläge	Inventering, [B6]	Inventeringsobjekt	Etapp2
Björkvik 3018	Gränsmärke	Kart & arkiv, [B6]	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
Björkvik 3019	Boplatsläge	Inventering, [B7]	Inventeringsobjekt	Etapp2
Björkvik 3020	Boplatsläge	Inventering, [B7]	Inventeringsobjekt	Etapp2
Björkvik 3021	Boplatsläge	Inventering, [B7]	Inventeringsobjekt	Etapp2
Björkvik 3022	Stensättning, osäker	Inventering, [B7]	Bevakningsobjekt	Etapp2
Björkvik 3023	Kvarn	Kart & arkiv, [B7, B14, B13]	Fast fornlämning	Förundersökning/Undviktes
Björkvik 3024	Boplatsläge	Inventering, [B7]	Inventeringsobjekt	Etapp2
Björkvik 3025	Boplatsläge	Inventering, [B7]	Inventeringsobjekt	Etapp2
Björkvik 3026	By-/gårdstomt	Kart & arkiv, [B7, B15]	Fast fornlämning	Förundersökning/Undviktes

mansatta lämningar och innefattar tre respektive två enskilda lämningar. Av de 45 påträffade objekten utgör 16 stycken boplatzlägen, det vill säga platser som utgör passande lägen för förhistoriska och historiska aktiviteter, främst i form av boplatser (2005, 2006, 2007, 3002, 3003, 3007, 3010, 3013, 3014, 3016, 3017, 3019, 3020, 3021, 3024, 3025). Objekten bör åtföljas av särskild arkeologisk utredning etapp 2 i händelse av exploatering.

Därutöver påträffades 12 stycken gränsmärken (1001, 1002, 1005, 1006, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 3001, 3009, 3018), sex stycken kolningsanläggningar (1003, 1004:1, 1004:2, 1007, 2002, 3012:2), fyra stycken husgrunder, historisk tid (1004:3, 2003, 2004, 3012:1), tre stycken röjningsrösen (3004, 3005, 3006), en lägenhetsbebyggelse (3011), en färdväg (2001) samt ett stenbrott/täkt (3008). Alla dessa lämningar, från gränsmärken till stenbrott, klassificeras som kulturhistoriska lämningar och utgör därmed ej fornlämningar.

Vidare påträffades en osäker stensättning (3022), det vill säga ett bevakningsobjekt. Objektet bör åtföljas av särskild arkeologisk utredning, etapp 2 i händelse av exploatering. Vidare identifierades en kvarn (3023) samt en hägnad (3015) i form av en stensträng som båda utgör fast fornlämning och därmed bör undvikas alternativt förundersökas arkeologiskt i händelse av framtida exploatering. Slutligen fastställdes att det tidigare registrerade läget för Björkvik 299:1 var felaktigt markerat i FMIS, platsen för by- gårdstomten återfinns i stället vid platsen för objekt 3026.

Lunda socken

1001. Gränsmärke. Beläget i blockrik skogsmark på krönet av ett större höjdparti, cirka 85 meter över havet. Objektet är cirka 1,5 x 1,5 meter stort och 0,5 meter högt och utgörs av ett flerskiktat röse med kvadratisk form. Röset är uppbyggt av cirka 0,2-0,5 meter stora skarpkantade stenar. Centralt i anläggningen finns en rest tuktad rätblockig sten, cirka 0,2 x 0,2 meter stor och 0,4 meter hög. På den resta stenens avplanade krön finns en närmast fyrkantig ränna inhuggen och på dess ena sida återfinns resterna av ett borrhål. Påträffades vid inventering. Belägen på en historiskt känd gräns identifierbar på äldre ekonomiska kartan (RAK ID J133 9H1a48 Enarn 1947). Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

1002. Gränsmärke. Beläget i blockrik skogsmark på krönet av ett större höjdparti, cirka 85 meter över havet. Objektet är cirka 1,5 x 1,5 meter stort och 0,4 meter högt och utgörs av ett flerskiktat röse med kvadratisk form. Röset är uppbyggt av cirka 0,2-0,5 meter stora, mestadels rundade stenar. I mitten finns två stenar, cirka 0,2-0,3 meter stora, lagda på varandra, till en höjd om cirka 0,3 meter. Påträffades vid inventering. Belägen på en historiskt känd gräns identifierbar på äldre ekonomiska kartan (RAK ID J133 9H1a48 Enarn 1947). Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

1003. Kolningsanläggning. Belägen i skogsmark, svagt sluttande åt nordöst, invid en myr på cirka 70 meter över havet. Objektet är cirka 13 meter stort och 0,4 meter högt med en rundad form i plan och en närmast

Figur 6. Del av objekt 1004:1 i Lunda socken. I bildens högra halva syns den östra kanten av en kolbotten som en något välvd hög med avplanat krön. I kolbottens ytterkant anas en grävd ränna. Bilden är tagen från väster. Foto: Lars Norberg 2006, Sörmlands museum.

välvd form i profil. Bevuxen med enstaka träd och blåbärsris. Påträffades vid inventering. Vid spadstick noterades rikligt med kol. Resmila. Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

1004:1. Kolningsanläggning. Belägen skogsmark, svagt sluttande åt norr, invid en myr på cirka 65 meter över havet. Objektet är cirka 13 meter stort och 0,4 meter högt med en rundad form i plan. Omgärdas av ett dike. Bevuxen med enstaka träd och blåbärsris. Påträffades vid inventering. Vid spadstick noterades rikligt med kol. Resmila. Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

1004:2. Kolningsanläggning. Belägen skogsmark, svagt sluttande åt norr, invid en myr på cirka 65 meter över havet. Anläggningen är cirka 16 meter stor och 0,4 meter hög med en rundad form i plan. Omgärdas av ett dike. Bevuxen med enstaka träd och blåbärsris. Påträffades vid inventering. Vid spadstick noterades rikligt med kol. Resmila. Delvis skadad av körspår. Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

1004:3. Husgrund, historisk tid. Kolarkoja belägen i skogsmark, svagt sluttande åt norr, invid en myr på cirka 65 meter över havet. Objektet är cirka 5 meter stort med en närmast rundad form i plan. I södra änden finns ett spisröse uppbyggt av mestadels kantiga stenar, cirka 0,2 meter stora. Röset är ställvis övermossat. Kojans väggar utgörs av två vallar, cirka 1 meter breda och 0,3 meter höga. Ingång från norr. Diken utanför vallarna. Påträffades vid inventering. Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

1005. Gränsmärke. Beläget i skogsmark i nordvästsluttning på cirka 70 meter över havet. Objektet är cirka 1 x 1 meter stort och 0,3 meter högt och utgörs av ett flerskiktat röse med kvadratisk form. Röset är uppbyggt av cirka 0,2-0,4 meter stora rundade stenar. Centralt i anläggningen är en omkullfallen rest sten, cirka 0,2 x 0,2 meter stor och 0,5 hög. Påträffades vid inventering. Belägen på en historiskt känd gräns identifierbar på häradskartan samt äldre ekonomiska kartan (RAK ID J112-56-8 Bålsjön okänt år Östergötlands län; J133 9G2j60 Gammelsta 1958). Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

1006. Gränsmärke. Beläget i skogsmark i nordvästsluttning på cirka 70 meter över havet. Objektet är cirka 1 x 1 meter stort och 0,3 meter högt och utgörs av ett flerskiktat röse med kvadratisk form. Röset är uppbyggt av cirka 0,2-0,5 meter stora rundade stenar. Centralt i anläggningen finns en rest tuktad rätblockig sten, cirka 0,2 x 0,2 meter stor och 0,4 meter hög. På den resta stens avplanade krön finns en närmast fyrkantig ränna inhuggen. Påträffades vid inventering. Belägen på en historiskt känd gräns identifierbar på häradskartan samt äldre ekonomiska kartan (RAK ID J112-56-8 Bålsjön okänt år Östergötlands län; J133 9G2j60 Gammelsta 1958). Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

1007. Kolningsanläggning. Belägen i skogsmark, svagt sluttande åt norr, på cirka 65 meter över havet. Objektet är cirka 8 meter stort och 0,3 meter högt med en rundad form i plan och en närmast välvd form i profil. Strax väster om objektet fanns flera mindre täktgropar som förmodligen hör samman med kolningsanläggningen.

Figur 7. Delar av en lada eller loge, objekt 2003 i Kila socken. Till höger i bild syns en av de tre ramper som lett upp till själva logen, samt hembygdsföreningens skylt. Bilden är tagen från öster. Foto: Lars Norberg 2006, Sörmlands museum.

Påträffades vid inventering. Vid spadstick noterades rikligt med kol. Resmila. Skadad av skogsavverkning. Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

1008. Gränsmärke. Beläget i skogsmark i nordvästsluttning på cirka 65 meter över havet invid en myr. Objektet är cirka 1,5 x 1 meter stort och 0,2 meter högt och utgörs av ett flerskiktat röse med kvadratisk form. Röset är uppbyggt av cirka 0,2-0,4 meter stora rundade stenar. Centralt i anläggningen finns en avbruten rest sten, cirka 0,2 x 0,2 meter stor och cirka 0,4 meter hög. Påträffades vid inventering. Belägen på en historiskt känd gräns identifierbar på äldre ekonomiska kartan (RAK ID J133 9H2a60 Lunda 1958). Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

1009. Gränsmärke. Beläget i krönläge på berg i skogsmark på cirka 70 meter över havet. Objektet är cirka 1 x 1 meter stort och 0,3 meter högt och utgörs av ett enskiktat röse med rundad form. Röset är uppbyggt av cirka 0,3-0,4 meter stora rundade stenar. I mitten en rest sten, cirka 0,2 x 0,2 meter stor och cirka 0,4 meter hög. Påträffades vid inventering. Belägen på en historiskt känd gräns identifierbar på äldre ekonomiska kartan (RAK ID J133 9H2a60 Lunda 1958). Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

1010. Gränsmärke. Beläget i krönläge på berg i skogsmark cirka 75 meter över havet. Objektet är cirka 1 x 1 meter stort och 0,3 meter högt och utgörs av ett flerskiktat röse med kvadratisk form. Röset är uppbyggt av cirka 0,2-0,4 meter stora rundade stenar. I mitten en avbruten rest sten, cirka 0,2 x 0,2 meter stor och cirka 0,4 meter hög. Påträffades vid inventering. Belägen

på en historiskt känd gräns identifierbar på äldre ekonomiska kartan (RAK ID J133 9H2a60 Lunda 1958). Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

1011. Gränsmärke. Beläget i skogsmark på cirka 75 meter över havet i sydvästsluttning. Objektet är cirka 1,5 x 1,5 meter stort och 0,3 meter högt och utgörs av ett flerskiktat röse med kvadratisk form. Röset övermossat och uppbyggt av cirka 0,2-0,4 meter stora rundade stenar. I mitten en rest sten, cirka 0,25 x 0,25 meter stor och 0,5 meter hög. Påträffades vid inventering. Belägen på en historiskt känd gräns identifierbar på häradskartan samt äldre ekonomiska kartan (RAK ID J112-56-8 Bålsjön okänt år Östergötlands län; J133 9G2j60 Gammelsta 1958). Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

1012. Gränsmärke. Beläget i skogsmark på cirka 75 meter över havet i krönläge på berg. Objektet är cirka 1 x 1 meter stort och 0,3 meter högt och utgörs av ett flerskiktat röse med kvadratisk form. Röset övermossat och uppbyggt av cirka 0,2-0,4 meter stora rundade stenar. I mitten en rest sten, cirka 0,2 x 0,2 meter stor och cirka 0,3 meter hög. Påträffades vid inventering. Belägen på en historiskt känd gräns identifierbar på häradskartan samt äldre ekonomiska kartan (RAK ID J112-56-8 Bålsjön okänt år Östergötlands län; J133 9G2j60 Gammelsta 1958). Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

Kila socken

2001. Färdväg. Belägen i skogsmark. Cirka 5 meter bred uppbyggd vägbank omgärdad av diken. Övergiven och bevuxen med sly och mindre granar. Belägen på cirka

Figur 8. Objekt 2006, ett boplatsläge i åkermark, i anslutning till Kiladalen inom Kila socken. Bilden är tagen från väster. Foto: Lars Norberg 2006, Sörmlands museum.

70 meter över havet. Påträffades vid inventering. Identifierbar på häradskartan samt äldre ekonomiska kartan (RAK ID J112-56-8 Bålsjön okänt år Östergötlands län; J133 9G2j60 Gammelsta 1958). Del av tidigare sträckning av Arkösundsvägen. Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

2002. Kolningsanläggning. Belägen i skogsmark, svagt sluttande åt norr, på cirka 70 meter över havet. Objektet är cirka 30 meter stort och 0,5 meter högt med en rundad form i plan och en närmast välvd form i profil. Resmila. Skadad av väg som går rakt igenom objektet. Påträffades vid inventering. I vägskäringens slänt noterades rikliga mängder sot och kol. Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

2003. Husgrund, historisk tid. Belägen i skogsmark som sluttar svagt åt söder, på cirka 65 meter över havet. Objektet är försett med informationsskylt och utgörs av tre ramper till en numera försvunnen lada (loge). Ramperna finns i väster, söder och norr om en cirka 14 x 7 meter stor yta. Ekonomibyggnad tillhörande Karltorp (jfr FMIS; Kila 122:1). Påträffades vid kartstudier och inventering. Är identifierbar på häradskartan samt äldre ekonomiska kartan (RAK ID J112-56-8 Bålsjön okänt år Östergötlands län; J133 9G2j60 Gammelsta 1958). Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

2004. Husgrund, historisk tid. Belägen i skogsmark som sluttar svagt åt söder, på cirka 65 meter över havet. Objektet utgörs av tuktade syllstenar, cirka 0,7 meter stora. Husgrunden är cirka 13 x 6 meter stor. Beväxt med tallar. Ligger i korsningen mellan en större skogsväg och en mindre dito. Ekonomibyggnad tillhörande Karltorp (jfr FMIS; Kila 122:1). Påträffades vid kartstudier och därefter vid inventering. Är identifierbar på häradskartan samt äldre ekonomiska kartan (RAK ID J112-56-8 Bålsjön okänt år Östergötlands län; J133 9G2j60 Gammelsta 1958). Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

2005. Boplatsläge. Område i skogsmark som angränsar till åkermark, belägen i en flack sydvästsluttning med en gip i sydväst (ca 300 x 100 meter stort). Området avgränsas av en långsträckt höjdrygg i norr. Jordmånen utgörs av sand och ligger på cirka 70 meter över havet. Platsen utgör ett passande läge för förhistorisk bosättning, företrädesvis stenålder. Objektet bör utredas vidare i händelse av planerad exploatering (etapp 2).

2006. Boplatsläge. Område i åker- och hagmark beläget i östsluttning mot mindre bäck på cirka 20-30 meter över havet (ca 400 x 100 meter stort). I områdets närhet förekommer gravar och gravfält. Platsen utgör ett passande läge för förhistorisk bosättning, företrädesvis

Figur 9. Ett gränsmärke, objekt 3001. Gränsmärket, som markerar gräns mellan socknarna Björkvik och Kila, såväl som fastighetsgräns, lokaliserades genom en karta från år 1775 över Daneby (Danbyholm). Bilden är tagen från sydväst. Foto: Lars Norberg 2006, Sörmlands museum.

brons- och järnålder. Objektet bör utredas vidare i händelse av planerad exploatering (etapp 2).

2007. Boplatsläge. Område i åkermark (vall) belägen i flack nordvästsluttning ned mot Kiladalen på cirka 15-20 meter över havet (ca 160 x 100 meter stort). I områdets närhet förekommer gravar och gravfält. Platsen utgör ett passande läge för förhistorisk bosättning, företrädesvis brons- och järnålder. Objektet bör utredas vidare i händelse av planerad exploatering (etapp 2).

Björkviks socken

3001. Gränsmärke. Beläget på plan mark, i hörnet av åkermark och impedimentmark/skog på cirka 40 meter över havet. Enskiktat röse med oregelbunden form, uppbyggt av stenar, cirka 0,20 meter stora. I mitten en rest sten cirka 0,3 x 0,4 meter stor och 0,85 meter hög. Påträffades vid kartstudier och därefter vid inventering. Belägen på en historiskt känd gräns identifierbar på äldre kartmaterial (LMS Akt nr C5-25:1, Daneby nr 3-4, 1775). Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

3002. Boplatsläge. Beläget på en nordväst-sydöstligt orienterad förhöjning i åkermark, cirka 40-45 meter över havet (ca 150 x 90 meter stort). Inom området finns en uppgift om lösfynd av stenyxa (FMIS, Björkvik 249:1). Sydöst om ytan återfinns ett skogbeklätt impediment. Platsen utgör ett passande läge för förhistorisk bosättning, företrädesvis stenålder. Objektet bör utredas vidare i händelse av planerad exploatering (etapp 2).

3003. Boplatsläge. Beläget i en öst-sydöstsluttning invid Skirammon (ca 320 x 100 meter stort). De lägre liggande delarna utgörs av åkermark, medan de högre utgörs av ett hygge. Ytan däremellan består av granplantering och av sly igenvuxet hygge. Objektet ligger mellan 45-50 meter över havet och jordmånerna utgörs av sand. I vägskäring påträffades spridda skörbrända stenar och i en markskada påträffades slagen kvarts i form av en bipolär kärna. Området ligger i den inre delen av en förhistorisk vik till Litorinahavet. Strax söder om objektet finns två lösfunna trindyxor knutna till torpet Dikartorp (SMA, Bjö 2). Platsen utgör ett passande läge för förhistorisk bosättning, företrädesvis stenålder. Objektet bör utredas vidare i händelse av planerad exploatering (etapp 2).

3004. Røjningsröse. Beläget i en öst-sydöstsluttning invid Skirammon. Ytan utgörs av en öppning i en granplantering och av sly igenvuxet hygge. Objektet ligger på cirka 45 meter över havet och jordmånerna utgörs av sand. Røset är cirka 1 x 1 meter stort med rundad form i plan. Uppbyggt av cirka 0,1-0,2 meter stora rundade stenar. Påträffades vid inventering. År 1775 låg området inom Danebys ägor och angavs då som Dikaretorps inhägnader (LMS Akt nr C5-25:1, Daneby nr 3-4, 1775). I senare daterat kartmaterial (1897-1901, 1956) är området markerat som skogsterräng. Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

3005. Røjningsröse. Beläget i en öst-sydöstsluttning invid Skirammon. Ytan utgörs av en öppning i en granplantering och av sly igenvuxet hygge. Objektet ligger

Figur 10. Bilden visar ett boplatsläge, objekt 3007, i Björkviks socken. Bilden är tagen från väster. Foto: Lars Norberg 2006, Sörmlands museum.

på cirka 45 meter över havet och jordmånen utgörs av sand. Röset är cirka 2 x 1 meter stort med oregelbunden form i plan. Röset utgörs av stenar lagda invid ett block, cirka 1 x 0,7 meter stort. Röset är uppbyggt av cirka 0,1-0,2 meter stora rundade stenar. Påträffades vid inventering. År 1775 låg området inom Danebys ägor och angavs då som Dikaretorps inhägnader (LMS Akt nr C5-25:1, Daneby nr 3-4, 1775). I senare daterat kartmaterial (1897-1901, 1956) är området markerat som skogsterräng. Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

3006. Røjningsröse. Beläget i en öst-sydöstsluttning invid Skiramon. Ytan utgörs av en öppning i en granplantering och av sly igenvuxet hygge. Objektet ligger på cirka 45 meter över havet och jordmånen utgörs av sand. Röset är cirka 1 x 1 meter stort med rundad form i plan. Uppbyggt av cirka 0,1-0,2 meter stora rundade stenar. Påträffades vid inventering. År 1775 låg området inom Danebys ägor och angavs då som Dikaretorps inhägnader (LMS Akt nr C5-25:1, Daneby nr 3-4, 1775). I senare daterat kartmaterial (1897-1901, 1956) är området markerat som skogsterräng. Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

3007. Boplatsläge. Beläget i en västsluttning invid Skiramon (ca 120 x 90 meter stort). Området utgörs av ett hygge beläget mellan 50-55 meter över havet. Jordmånen utgörs av sand. Området ligger i den inre delen av en förhistorisk vik till Litorinahavet. Platsen utgör ett passande läge för förhistorisk bosättning, företrädesvis stenålder. Objektet bör utredas vidare i händelse av planerad exploatering (etapp 2).

3008. Brott/täkt. Beläget på östsidan av ett mindre berg på cirka 55 meter över havet i skogsmark. Objektet utgörs av bruten sten, brottkanter och inhak. Troligen nyttjat för produktion av syllsten. Borrhål noterade. Skall möjligen ses i samband med objekt 3011. Påträffades vid inventering. Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

3009. Gränsmärke. Beläget i krönläge på berg i dagen, cirka 50 meter över havet. Enskiktat röse med oregelbunden form. Röset är uppbyggt av kantiga stenar, cirka 0,3-0,4 meter stora. I mitten en rest sten, cirka 0,2 x 0,2 meter stor och 0,3 hög. Påträffades vid inventering. Belägen på en historiskt känd gräns identifierbar på äldre ekonomiska kartan (RAK ID J133 9G3i57 Ottekil 1956). Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

3010. Boplatsläge. Beläget i en västsluttning och utgörs av åkermark (vall). Objektet är beläget cirka 40-50 meter över havet och jordmånen utgörs av sand (ca 150 x 100 meter stort). Området ligger i den inre delen av en förhistorisk vik till Litorinahavet. Platsen utgör ett passande läge för förhistorisk bosättning, företrädesvis stenålder. Objektet bör utredas vidare i händelse av planerad exploatering (etapp 2).

3011. Lägenhetsbebyggelse. Beläget i en västsluttning och utgörs av skogsterräng intill en mindre åkeryta beväxt med vall. Objektet försett med en skylt med inskriften Bygget. Objektet är beläget cirka 40-50 meter över havet och jordmånen utgörs av sand. Objektet utgörs av en husgrund i form av en syllstensram, cirka 3 x 4 meter stor. Syllan är uppbyggd av cirka

Figur 11. Objekt 3015, en stensträng belägen invid och strax söder om en mindre landsväg i Björkviks socken. Bilden är tagen från söder. Foto: Lars Norberg 2006, Sörmlands museum.

0,70 meter stora stenar. Påträffades vid kartstudier och därefter vid inventering. Enligt häradskartan har här legat en lägenhetsbebyggelse vid namn Bygget (RAK ID J112-56-2 Virå okänt år Södermanlands län). Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

3012:1. Husgrund, historisk tid. Kolarkoja belägen i skogsterräng, svagt sluttande åt väster, cirka 45 meter över havet. Objektet är cirka 4 x 3 meter stort med en oval form i plan. I sydvästra änden finns ett spisröse uppbyggt av mestadels rundade stenar, cirka 0,2 meter stora. Röset är ställvis övermossat. Kojans väggar utgörs av två vallar, cirka 1 meter breda och 0,3 meter höga. Ingång från nordöst. Påträffades vid inventering. Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

3012:2. Kolningsanläggning. Belägen i skogsmark, svagt sluttande åt väster, cirka 45 meter över havet. Objektet är cirka 13 meter stort och 0,5-0,7 meter högt med en rundad form i plan och en närmast välvd form i profil. Resmila. Belägen cirka 5 meter nordväst om objekt 3012:1. Påträffades vid inventering. Kol i spadstick. Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

3013. Boplatsläge. Beläget i en östsluttning, terrängen utgörs av åkermark (ca 180 x 70 meter stort). Objektet är beläget cirka 35-40 meter över havet och jordmånen utgörs av sand. Området ligger i den inre delen av en gip till den forna sjön Igelkullen. I närområdet återfinns flera lösfynd av stenyxor etc (FMIS, Björkvik 232:1, 233:1, 238:1, 246:1). I området finns även ett äldre fynd av skelettdelar från människa daterat till senneolitikum (Björkvik 234:1). Platsen utgör ett passande läge för förhistorisk bosättning, företrädesvis stenålder.

der. Objektet bör utredas vidare i händelse av planerad exploatering (etapp 2).

3014. Boplatsläge. Beläget i en östsluttning och utgörs av åkermark respektive kalhygge (ca 420 x 100 meter stort). Objektet är beläget cirka 35-45 meter över havet och jordmånen utgörs av sand. Området ligger i den inre delen av en gip till den forna sjön Igelkullen. I en marksskada i den del som utgörs av ett hygge påträffades ett avslag av kvarts samt ett grönstensavslag. I närområdet återfinns flera lösfynd av stenyxor etc (FMIS, Björkvik 232:1, 233:1, 238:1, 246:1). I området finns även ett äldre fynd av skelettdelar från människa daterade till senneolitikum (Björkvik 234:1). Platsen utgör ett passande läge för förhistorisk bosättning, företrädesvis stenålder. Objektet bör utredas vidare i händelse av planerad exploatering (etapp 2).

3015. Hägnad. Belägen i en norrsluttning i skogsmark mellan Ädebolsvägen och norra utfartsvägen till Östra Kulltorp på cirka 40 meter över havet. Hägnaden är orienterad i sydöst-nordvästlig riktning med en svag vinkel efter cirka 9 meter. Konstruktionen utgörs av en stensträng som är cirka 18 meter lång, 1-2 meter bred och cirka 0,4 hög. Anläggningen, som till delar är tvåskiktad, är uppbyggd av natursten, cirka 1,2-0,4 meter stora. Påträffad vid inventering. Fast fornlämning. Objektet ska om möjligt undvikas alternativt förundersökas i händelse av exploatering.

3016. Boplatsläge. Beläget i en norrsluttning av ett utskjutande höjdparti bestående av hagmark och i viss mån åkermark på cirka 35-40 meter över havet (ca 270 x 100 meter stort). Längst ut på "udden" återfinns en

Figur 12. Boplatsläge, objekt 3016, och tidigare registrerad kulturhistorisk lämning (Björkvik 190:1). Strax söder därom är en stensträng, objekt 3015. Åkermarken i fonden norröver utgör delar av den forna, numera utdikade sjön Bjärken. På krönet av berget till höger i bild finns en fornborg (Björkvik 96:1) Bilden är tagen från söder. Foto: Lars Norberg 2006, Sörmlands museum.

bebyggelselämning efter torpet Bygget (FMIS Björkvik 190:1). Inom ytan återfinns en del sten som kan ha utgjort terrasseringsalternativt fägator. Platsen var vid inventeringstillfället beväxt med högt gräs och därmed svårbedömd. Området ligger vid den södra kanten av fornsjön Bjärken. I närområdet återfinns gravar (Björkvik 94:1-3), en järnålderboplats (Björkvik 95:1) och en fornborg (Björkvik 96:1). Platsen utgör ett passande läge för förhistorisk bosättning, företrädesvis järnålder/medeltid. Objektet bör utredas vidare i händelse av planerad exploatering (etapp 2).

3017. Boplatsläge. Beläget i öst- och söderslutning av ett utskjutande höjdparti (ca 200 x 100 meter stort). Höjdpartiet är avdelat av ett dike. Terrängen utgörs av åkermark och trädbevuxen impedimentmark på cirka 35 meter över havet. Strax öster om objektet återfinns en tidigare påträffad lämning av medeltida karaktär (FMIS, Björkvik 300:1). Vid Kvisätters gård finns dessutom uppgifter om en lösfunnen stenyx (FMIS, Björkvik 187:1). Området ligger vid den norra kanten till fornsjön Bjärken. Platsen utgör ett passande läge för förhistorisk bosättning, företrädesvis järnålder/medeltid, men även stenålder kan komma i fråga. Objektet bör utredas vidare i händelse av planerad exploatering (etapp 2).

3018. Gränsmärke. Beläget i krönläge på östsidan av berg i dagen på cirka 40 meter över havet. Enskiktad röse med oregelbunden form uppbyggd av kantiga stenar, cirka 0,3-0,5 meter stora. Centralt i anläggningen finns en omkullfallen rest sten, cirka 0,25 x 0,2 meter stor och 0,8 hög. Påträffades vid inventering. Belägen på en historiskt känd gräns identifierbar i äldre kartmaterial (LMS Akt nr C5-173:2, Vedeby nr 1-3, 1736). Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

3019. Boplatsläge. Beläget i söderslutning vid gipar i åkermark på cirka 40-45 meter över havet (ca 470 x 100 meter stort). Strax väster om objektet, vid Hönstorp, finns en tidigare påträffad stenyx (SMA, Bjö 125). Platsen utgör ett passande läge för förhistorisk bosättning, företrädesvis stenålder men även brons-/järnålder kan komma i fråga. Objektet bör utredas vidare i händelse av planerad exploatering (etapp 2).

3020. Boplatsläge. Beläget i östslutning mot Skarendalsån i åkermark på cirka 40-45 meter över havet (ca 190 x 100 meter stort). Lösfynd av stenyxor finns knutna till gården Skarendal (SMA, Bjö 48, 161). Platsen utgör ett passande läge för förhistorisk bosättning, företrädesvis brons-/järnålder, men även stenålder kan komma i fråga. Objektet bör utredas vidare i händelse av planerad exploatering (etapp 2).

3021. Boplatsläge. Beläget i västslutning mot Skarendalsån i åkermark på cirka 40 meter över havet (ca 400 x 100 meter stort). Lösfynd av stenyxor finns knutna till gården Skarendal (SMA, Bjö 48, 161). Platsen utgör ett passande läge för förhistorisk bosättning, företrädes-

vis brons-/järnålder, men även stenålder kan komma i fråga. Objektet bör utredas vidare i händelse av planerad exploatering (etapp 2).

3022. Stensättning. Anläggningen bedöms som en osäker stensättning, cirka 9 x 7 meter stor. Ovalformad. Belägen i krönläge invid berg i dagen på cirka 40-45 meter över havet i skogsmark. Flack profil, cirka 0,30 hög. Blandat stenmaterial, rundade och kantiga stenar, cirka 0,40 meter stora. Möjlig kantkedja i den västra delen. Centralt har graven skadats något, eventuellt av skogsmaskiner. Bevakningsobjekt. Objektet bör utredas vidare i händelse av planerad exploatering (etapp 2).

3023. Kvarn. Belägen på Skarendalsåns södra sida, där ån gör en krök. Relativt rikligt med sten på ömse sidor om ån. På västra sidan ett synligt fundament till kvarnhjul i betong. Längs åkanten, ett cirka 20 meter långt parti, främst den västra sidan, är åbrinken kallmurad med tuktade stenar i upptill fyra skift (cirka 0,70-0,40 meter stora). Återfinns på äldre karta från 1684 (LMS Akt nr C5-63:C5,2:25, Hovstad nr 1, 1684). I området har kvarnverksamhet bedrivits från åtminstone andra halvan av 1600-talet fram till 1900-talet. Fast fornlämning. Objektet ska om möjligt undvikas alternativt förundersökas i händelse av exploatering.

3024. Boplatsläge. Beläget i åkermark i östslutning mot dalgång på cirka 35 meter över havet (ca 330 x 100 meter stort). Objektet är beläget mellan nyidentifierat läge för Steens gamla tomt och det enligt FMIS felaktigt utmarkerade läget (Björkvik 299:1). Se LMS Akt nr C5-63:C5,2:25, Hovstad nr 1, 1684 samt objekt 3026. Platsen utgör ett passande läge för förhistorisk och medeltida bosättning. Objektet bör utredas vidare i händelse av planerad exploatering (etapp 2).

3025. Boplatsläge. Beläget i åkermark i relativt plan mark som utgörs av en naturlig terrassering, i östslutning ned mot Åkforsån (ca 650 x 100 meter stort). Området ligger på cirka 35-40 meter över havet. Platsen utgör ett passande läge för förhistorisk och medeltida bosättning. Objektet bör utredas vidare i händelse av planerad exploatering (etapp 2).

3026. By-/gårdstomt. Beläget intill en gip i åkermark strax sydöst om fastigheten Mörtbol 2:45, på cirka 35-40 meter över havet. Objektet är tidigare registrerat som fast fornlämning, Björkvik 299:1, dock med felaktigt angiven belägenhet (LMS Akt nr C5-63:C5,2:25, Hovstad nr 1, 1684) i objektets sydöstra delar återstår resterna efter en inrasad jordkällare, belägen i skogsterräng. Cirka 40 meter norr om det nyidentifierade läget återfinns ett stort flyttblock, vilket möjligen utgör ursprunget till gårdens äldre benämning, det vill säga Steens gamla tomt. Identifierat vid kartstudier och där efter vid inventering. Fast fornlämning. Objektet ska om möjligt undvikas alternativt förundersökas i händelse av exploatering.

Tidigare registrerade lämningar

Nedan beskrivs de lämningar som tidigare registrerats i samband med riktade fornminnesinventeringar i området (RAÄ). Endast de lämningar som ligger inom de inventerade delarna av korridoren beskrivs. Texterna är i huvudsak hämtade från FMIS. Övriga tidigare registrerade lämningar inom såväl stråk som korridor redovisas i bilaga 1.

Kila 122:1. Lägenhetsbebyggelse. Sentida bebyggelse-lämning. På den markerade platsen har tidigare gården Karltorps boningshus varit beläget. Lämningar i form av ett spisiröse, 2,5-3 meter i diameter och 0,6 meter högt. Förekomster av rikliga mängder tegel under den övertorvade ytan. Strax sydväst om röset är några stenar som kan vara rester av grundmuren. Sydost om delvis bortgrävt parti är antydningar efter uthusgrunder. Uppskyltat med namnet Carltorp av hembygdsföreningen. Lämningen är belägen på en mindre sydostsluttande moränrygg (NV-SÖ), cirka 10 meter västsydväst om körväg (NNV-SSÖ). I nordväst är berg i dagen. Bevuxen med lövträd och lövsly. Terrängen utgörs av igenväxande tomtmark i anslutning till åkermark. Se objekt 2003, 2004. Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

Kila 145:1. Husgrund, historisk tid. Plats för bebyggelse-lämning. I närheten av den markerade platsen låg tidigare bostället Ödedalen (?) (RAK ID J112-56-8 Bålsjön okänt år Östergötlands län). Borttaget i samband med järnvägsbygge. Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

Björkvik 190:1. Lägenhetsbebyggelse. Sentida bebyggelse-lämning bestående av en husgrund, cirka 11 x 6 meter stor (NNÖ-SSV) med rest efter en centralt belägen skorstensstock. Belägen i norrsluttande moränmark. Hagmark (RAK ID J112-56-2 Virå okänt år Södermanlands län). Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

Björkvik 192:1. Lägenhetsbebyggelse. Sentida bebyggelse-lämning bestående av en husgrund, cirka 8 x 6 m stor (NÖ-SV). Beväxt med ett tiotal tallar samt lövsly. I anslutning till husgrunden finns äppelträd och trädgårdsbuskar. På husgrunden är en av hembygdsförening uppsatt skylt med texten Fredrikslund. Utgör enligt häradskartan ett soldattorp (RAK ID J112-56-2 Virå okänt år Södermanlands län). Beläget i skogsteräng (blandskog) invid östra foten av moränmark intill lermark. Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

Björkvik 249:1. Fyndplats. Fyndplats för rätyxa av sandsten. Påträffad 1921 vid plöjning på Dikartorpsfältet. Ungefärlig fyndplatsangivelse. Inga närmare uppgifter föreligger. Omgivningen utgörs av flack ler- och sandmark. Ej besiktningsbar åkermark (FMIS). Övrig kulturhistorisk lämning. Ej fornlämning.

Björkvik 299:1. Lägenhetsbebyggelse. Bebyggelse-lämning (Steens gamla tomt). Enligt FMIS kontroll av läget i fält, våren 1986. Se objekt 3026 ovan (LMS Akt nr C5-63:C5,2:25, Hovstad nr 1, 1684).

Sammanfattning

Sektor arkeologi vid Sörmlands museum har under perioden 060515-061027 utfört en särskild utredning, etapp 1. Utredningen utfördes med anledning av att Sweco AB, på uppdrag av E.ON Gas Sverige AB, studerar förutsättningarna för en naturgasledning mot Gävle.

Den del av den studerade sträckningen som berör Södermanlands län går mellan Råkärrret i Lunda socken, Nyköpings kommun och länsgränsen mot Västmanlands län, i Öja socken Eskilstuna kommun. Vidare omfattas ytterligare ett stråk, från länsgränsen mot Västmanland och österut mot Eskilstuna stad, inom Tumbo, Råby-Rekarne och Torshälla socknar.

Enligt önskemål från E.ON delades sträckan, som ursprungligen var planerad att utföras i ett svep under år 2006, upp i två etapper. Under år 2006 genomfördes därför utredningsarbetet mellan Råkärrret och västra stambanan vid Katrineholm, här benämnd deletapp 1. Avsikten var att arbetena med sträckan norr därom skulle utföras under tidig vår år 2007 (benämnd deletapp 2).

Inom deletapp 1 har, med vissa undantag, en särskild utredning etapp 1 utförts i enlighet med länsstyrelsens beslut. Delen sträcker sig genom Lunda, Kila, Björkvik, Bettna, Stora Malm och Lerbo socknar, inom Nyköpings och Katrineholms kommuner, Södermanlands län.

Kart- och arkivstudien genomfördes 060515-060818, medan inventeringsarbetet genomfördes under perioden 060918-061027. Deletapp 2 har däremot skrinlagts, då arbetet med projekteringen av Avsnitt mot Västerås tills vidare är avslutat. Beslut om att avbryta arbetena togs av E.ON.

Endast drygt hälften av inventeringsarbetet vad gäller deletapp 1 kunde genomföras då ett antal berörda fastighetsägare ej lämnade tillstånd till marktillträde för bland annat inventeringsarbetet. Den sträcka som inventerats uppgår till cirka 25,6 kilometer av sammanlagt cirka 46,8 kilometer till en bredd av 100 meter för deletapp 1. Kart- och arkivstudier har dock genomförts för hela det valda stråket (deletapp 1).

Genom den särskilda utredningen har sammanlagt 45 objekt påträffats inom det av länsstyrelsen angivna utredningsområdet. Av dess utgörs 16 stycken av

boplatslägen, 12 stycken gränsmärken, sex stycken kolningsanläggningar, fyra stycken husgrunder och tre röjningsrösen. Därtill påträffades ett stenbrott/täkt, en by-/gårdstomt, en färdväg, en hägnad, en kvarn, en lägenhetsbebyggelse och slutligen en osäker stensättning. Några av lämningarna ingår som delar i sammansatta lämningstyper.

Utöver detta identifierades, i samband med kart- och arkivstudien, 81 stycken potentiella lämningar. Platserna för dessa lämningar har inte besiktigats genom inventering, antingen för att de ligger utanför utredningskorridoren alternativt var belägna på fastigheter som ej tillståndsangivits av berörd markägare. Således har dessa markerats med statusen *Uppgift om*. Uppgifterna rör 34 platser med historiska lämningar eller rester av eventuella gränsmarkeringar, 31 platser med eventuella lämningar i form av lägenheter, till exempel torp etc. Åtta stycken möjlig by-/gårdstomter. Fyra uppgifter om broar samt fyra om husgrunder, till exempel lador eller liknande. Dessutom finns sedan tidigare 236 registrerade unika RAÄ nummer inom stråket.

Inom två av objekten (objekt 3003 & 3014) påträffades vid inventeringen förhistoriska fynd i form slagen kvarts och grönsten. Fyndmaterialet påträffades vid inventering i rotvältor, markskada samt i en vägskärning. Det påträffade materialet bedöms som övervägande mesolitiskt med utgångspunkt i karaktär samt lokalernas nivå över havet. Med utgångspunkt i övrig lösfyndsspridning samt paleogeografin kan möjligen objekt 3014 innefatta neolitiska lämningar. Det påträffade stenmaterialet tillvaratogs ej i samband med utredningen.

Inom samtliga boplatslägen bör en särskild utredning etapp 2 (sökchaktning och/eller rutgrävning) genomföras för att klargöra huruvida fornlämningar i form av fynd och/eller anläggningar kan komma att beröras av framtida arbetsföretag.

Inom såväl stråket som i anslutning till det aktuella utredningsområdet är sedan tidigare en mängd fasta fornlämningar och kulturhistoriska lämningar registrerade. Därutöver finns ett flertal påträffade lösfynd i form av företrädesvis av stenyxor.

Resultaten från den särskilda utredningen redovisas i resultattabeller samt i bifogade bilagor. Beslut om vidare åtgärder fattas av länsstyrelsen i Södermanlands län.

Referenser

Almquist, Johan Axel. 1934. *Frälsegodsens i Sverige under storhetstiden. Med särskild hänsyn till proveniens och säteribildning. Nyköpings län och livgedingets Södermanlandsdel. Del 2. Band 1. Indelning och tabeller*. Stockholm.

Almquist, Johan Axel. 1935. *Frälsegodsens i Sverige under storhetstiden. Med särskild hänsyn till proveniens och säteribildning. Nyköpings län och livgedingets Södermanlandsdel. Del 2. Band 2. Säterier*. Stockholm.

Björkman, Sten. 1938. *Svenska gods och gårdar. Sydvästra Södermanland. Jönåker, Rönö och Oppunda härader. Del XIII*. Uddevalla.

Campbell, Lina. 1988. *Sörmländsk bygd under 7000 år. Kulturminnesprogram för Katrineholms kommun*. Borås.

Digitala fastighetskartan (GSD). *Geografiska Sverigedata. Fastighetskartan med höjdkurvor, Södermanlands län*. Lantmäteriet, Gävle.

Göthlin, Leif. 2006-11-22. E-post, Till: Referensgrupperna för Naturgas mellansverige i Södermanlands och Västmanlands län (brev_myndigheter_refgrupperna_email_pdf_20061122.doc.pdf).

Gustafsson, Patrik, Norberg, Lars, Nordin, Mikael, Svensson, Ingeborg. (Sörmlands län), Antilla, Kaisu. Åhlström, Jan, (Västmanlands län). 2006. Kulturmiljöbeskrivning för Naturgas Mellansverige, Avsnitt mot Västerås, Södermanlands och Västmanlands län. Arkivrapport, KN-KUS05-412. Nyköping.

Informationssystemet för fornminnen (FMIS) - Lista med lämningstyper och antikvarisk praxis. Version 3.3. Riksantikvarieämbetet, Kunskapsavdelningen. 2004-03-15.

Informationssystemet om fornminnen (FMIS), Lunda, Kila, Björkvik, Bettna, Stora Malm och Lerbo socknar, Nyköpings, Flens och Katrineholms kommuner, Södermanlands län, Riksantikvarieämbetet. Datautag 2006-07-12.

Gröna kartan, Södermanlands län. *Geografiska Sverigedata (GSD) Kartförlaget, Gävle 1996*. Gävle.

Jordartskartan. *Sveriges geologiska undersökning (SGU)*. Digital upplaga tillhandhållen genom SWECO. Ser AE nr 46, 9G Katrineholm SO, Ser AE nr 47, 9G Katrineholm NO, Ser AE nr 11, 9H Nyköping SV.

Naturgas till Södermanlands och Västmanlands län, Naturgas Mellansverige - avsnitt mot Västerås. Stråkbekrivning. Underlag för samråd. Februari 2006. E.ON. Norrköping.

Norberg, Lars. & Nordin, Mikael. 2005. *Naturgas Mellansverige. Etapp IV, Oxelösund - Hällfallstorp*. Bergshammar, Kila, Lunda, Nikolai, Oxelösund & Tuna socknar, Oxelösunds och Nyköpings kommuner, Södermanlands län. Särskild utredning. *Sörmlands*

- museum, Arkeologiska meddelanden 2005:19*. Nyköping.
- Pamp, Bengt. 1980. *Ortnamnen i Sverige*. Lundastudier i Nordisk språkvetenskap nr 2. Fjärde upplagan. Lund.
- Risberg, Jan. 2003. Landscape history of the Södertörn peninsula, Eastern Sweden. Larsson, L. et al. (red). *Mesolithic on the move. Papers presented at the sixth international conference on the Mesolithic in Europe, Stockholm 2000*. Oxford.
- Schnell, Ivar. 1963. *Björkviks socken*. Södermanlands hembygds- och museiförbund. Nyköping.
- Schnell, Ivar & Ståhle, Carl Ivar. 1938. *Ranmsakningar om antikviteter i Södermanland 1667-1686*. Sörmländska handlingar N:o 5. Södermanlands Hembygdsförbund. Nyköping.
- Skyllberg, Eva. 2001. *Södermanlands medeltida bergsbruk. En feodal angelägenhet*. Sörmländska handlingar 50. Diss. Stockholms universitet. Nyköping.
- Statens historiska museer (SHM)*. Föremålsdatabasen, Lunda, Kila, Björkvik, Bettna, Stora Malm och Lerbo, Södermanlands län.
- Strandlinjekarta beräknad med en numerisk modell utvecklad vid SGU*. © Sveriges Geologiska Undersökning (SGU). Medgivande: Dnr 30-1495/2003, Dnr 30-1692/2004, Dnr 30-819/2006.
- Strid, J P. 1993. Kulturlandskapets språkliga dimension. Ortnamnen. Riksantikvarieämbetet.
- Vall, Verner. 1957. *Björkviks ortnamn*. Stockholm.
- Wahlberg, Mats. (Red.) 2003. *Svenskt ortnamnslexikon*. Språk- och folkminnesinstitutet. Uppsala.
- Arkiv**
- Lantmäteriet i Gävle, Lantmäteristyrelsens arkiv (LMS)*
Lunda
Akt nr C49-1:C13:24-5. Geografisk avfattning, 1677.
Kila
Akt nr C39-1:1. Översiktskarta, 1679.
Akt nr C39-73:1. Storskifte, Spatorp eller Leonardsberg nr 1-2, 1802.
Akt nr C39-43:C8:62. Geometrisk avmätning, Stora Lida nr 1, 1691.
- Björkvik
Akt nr C5-1:1. Översiktskarta, okänt år.
Akt nr C5-25:1. Gränsbestämning & ägoavmätning, Daneby nr 3-4, 1775.
Akt nr C5-164:C8:64. Geometrisk delination, Tjärsta nr 1-3, 1691.
Akt nr C5-164:1. Ägomätning, Tjärsta nr 1-3, 1731.
- Akt nr C5-164:2. Delning av hustomt, Tjärsta nr 1-3, 1759.
Akt nr C5-93:1. Avritning, Kvisätter nr 1, 1687.
Akt nr C5-173:2. Delning av skog, Vedeby nr 1-3, 1736.
Akt nr C5-96:1. Delning av skog, Lindby nr 2, 1732.
Akt nr C5-63:C5,2:25. Geometrisk delination, Hovstad nr 1, 1684.
- Bettna
Akt nr C4-10:C5, 2:12. Geometrisk delination, Broby nr 1, 1684.
- Stora Malm
Akt nr C70-1:1, Översiktskarta, okänt år.
Akt nr C70-13:1. Förmedlings beredning, Bogetorp nr 1, 1742.
Akt nr C70-144:1. Skattläggningsberedning, Åbol nr 1, 1742.
Akt nr C70-59:1. Skattläggningsberedning, Kamhov nr 1, 1780.
Akt nr C70-28:1. Geometrisk avmätning, Eriksberg nr 1, 1684.
Akt nr C70-28:2. Överbyns förmedlings beredning, Eriksberg nr 1, 1703.
Akt nr C70-28:3. Julafors förmedlings beredning, Eriksberg nr 1, 1747.
Akt nr C70-28:5. Undersökning angående rå- & rörsfrihets återvinnande för vissa hemman, Eriksberg nr 1, 1784.
Akt nr C70-138:1. Geometrisk avmätning, Valla nr 1-4, 1695.
Akt nr C70-45:1. Förmedlings beredning, Harstorp nr 1, 1742.
Akt nr C70-150:1. Geometrisk avmätning, Öja nr 1, 1707.
Akt nr C70-136:2. Ägodelning, Tybble nr 1-4, 1747.
Akt nr C70-32:1. Storskifte på åker, Fogelö nr 1-3, 1781.
- Lerbo
Akt nr C43-1:C13:35. Geografisk avfattning, 1677.
Akt nr C43-34:3. Storskifte på skog/skogsmark, Knutsta nr 1-2, 1765.
Lantmäteriet i Gävle, Rikets allmänna kartverks kartarkiv (RAK).
- Äldre ekonomiska kartan
RAK Id. J133-9G1j48, Hällfallstorp, 1947.
RAK Id. J133-9H1a48, Enarn, 1947.
RAK Id. J133-9G2i57, Kila, 1956.
RAK Id. J133-9G2j60, Gammelsta, 1958.
RAK Id. J133-9H2a60, Lunda, 1958.
RAK Id. J133-9G3h57, Virå, 1956.
RAK Id. J133-9G3i57, Ottekil, 1956.
RAK Id. J133-9G3j60, Gromossen, 1958.
RAK Id. J133-9G4h57, Bjärsätter, 1956.
RAK Id. J133-9G4i66, Björkvik, 1956.
RAK Id. J133-9G5h57, Höneback, 1956.

RAK Id. J133-9G6g57, Eriksberg, 1956.
RAK Id. J133-9G6h58, Broby, 1956.
RAK Id. J133-9G7g58, Stora Malm, 1956.
RAK Id. J133-9G8f58, Jälksätter, 1956.
RAK Id. J133-9G8g58, Valla, 1956.

Häradsekonomiska kartan

RAK Id. J112-56-8, Bålsjön, 1897-1901.
RAK Id. J112-56-2, Virå, okänt år.
RAK Id. J112-56-3, Valinge, 1897-1901.
RAK Id. J112-66-22, Björkvik, 1897-1901.
RAK Id. J112-66-16, Stora Malm, 1897-1901.
RAK Id. J112-66-17, Eriksberg, 1897-1901.
RAK Id. J112-66-11, Katrineholm, 1897-1901.
RAK Id. J112-66-12, Sköldinge, 1897-1901.

Riksarkivet (RA)

Brev nr 4325, DS nr 3283 [tryckt upplaga]
Brev nr 4385, DS nr 3336 [tryckt upplaga]
Brev nr 6882, DS nr 5139 [tryckt upplaga]
Brev nr 9749, DS nr 8165 [tryckt upplaga]
Brev nr 12592
Brev nr 17291, SD 1148 [tryckt upplaga]
Brev nr 17509; 22359
Brev nr 17509, 22359, 22598, 22850, 23494, 23515 & 23516.

SOFI. Digitalt ortnamnsregister:

http://www2.sofi.se/SOFIU/topo1951/_cdweb/s2dx001/p314222c/p1/0000721a.pdf
http://www2.sofi.se/SOFIU/topo1951/_cdweb/s2dx001/p317221c/p2/0000092a.pdf

Sörmlands museums arkiv (SMA)

Ekonomisk karta över Sverige (Fornlämningsöversikten). Upprättad av Rikets allmänna kartverk. Skala 1:10 000. Lantmäteriverket, Gävle. Hällfallstorp 9G1j, Enarn 9H1a, Kila 9G2i, Gammelsta 9G2j, Lund 9H2a, Virå 9G3h, Ottekil 9G3i, Gromossen 9G3j, Bjärsätter 9G4h, Björkvik 9G4i, Höneback 9G5h, Eriksberg 9G6g, Broby 9G6h, Stora Malm 9G7g, Jälksätter 9G8f, Valla 9G8g.

Gröna kartan. Topografiska kartan, Katrineholm 9G SO, 9G NO, Nyköping 9H SV. Skala 1: 50 000. Lantmäteriverket, Gävle.

Riksantikvarieämbetets Fornminnesregister (FMR), Lunda, Kila, Björkvik, Bettna, Stora Malm och Lerbo socknar, Södermanlands län.

Sörmlands museums föremålsdatabas. Lunda, Kila, Björkvik, Bettna, Stora Malm och Lerbo socknar.

Administrativa uppgifter

Rapporten ingår i Sörmlands museums rapportserie: Arkeologiska meddelanden 2007:01
Södermanlands museums dnr: KN-KUS06-235
Länsstyrelsens dnr: 431-6705-2006
Tid för utredningen: 060515-061027
Personal: Patrik Gustafsson & Lars Norberg
Belägenhet: Ekonomisk karta över Sverige (Fornlämningsöversikten). Upprättad av Rikets allmänna kartverk. Skala 1:10 000. Lantmäteriverket, Gävle. Hällfallstorp 9G1j, Enarn 9H1a, Kila 9G2i, Gammelsta 9G2j, Lund 9H2a, Virå 9G3h, Ottekil 9G3i, Gromossen 9G3j, Bjärsätter 9G4h, Björkvik 9G4i, Höneback 9G5h, Eriksberg 9G6g, Broby 9G6h, Stora Malm 9G7g, Jälksätter 9G8f, Valla 9G8g.
x6532013 y1543680 (Ö) x6534347 y1534837 (NV)
Koordinatsystem: Rikets
Höjdsystem: Rikets
Utredningsområde: Deletapp 1; Stråk - 8 482,5615 ha (84 825 615 m²); Utredningskorridor - 495,4708 ha (4 954 708 m²).

Dokumentationsmaterial förvaras i Sörmlands museums arkiv. Inga fynd tillvaratogs vid den särskilda utredningen.

Bilaga 1. Resultattabell, tidigare registrerade lämningar inom stråket

RAÄ nr	Kategori	Källa	Status	I korridor	Åtgärdsförslag
Lunda 124:1	By-/gårdstomt	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Lunda 125:1	By-/gårdstomt	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Lunda 127:1	By-/gårdstomt	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Lunda 183:1	Husgrund, historisk tid	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Lunda 183:2	Husgrund, historisk tid	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Lunda 234	Gränsmärke	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Lunda 237	Fossil åker	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Lunda 238	Omr. med skogsbrukslämningar	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Lunda 239	Boplatssområde	FMIS	Fast fornlämning	-	
Lunda 240	Boplat	FMIS	Fast fornlämning	-	
Lunda 241	Kolningsanläggning	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Lunda 242	Kolningsanläggning	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Lunda 243	Boplatssområde	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 14:1	Gravfält	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 15:1	Röse	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 17:1	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 17:2	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 18:1	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 19:1	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 20:1	Obestämbär	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 21:1	Gravfält	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 21:1	Gravfält	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 22:1	Gravfält	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 23:1	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 23:2	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 23:3	Fornlämningsliknande lämning	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 23:4	Fornlämningsliknande bildning	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 24:1	Fornlämningsliknande lämning	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 24:2	Fornlämningsliknande lämning	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 24:3	Fornlämningsliknande lämning	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 25:1	Sammanförda lämningar	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 26:1	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 27:1	Vägmärke	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 28:1	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 33:1	Fornlämningsliknande lämning	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 34:1	Gravfält	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 35:1	Gravfält	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 36:1	Gravfält	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 37:1	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 37:2	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 37:3	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 39:1	Gravfält	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 39:2	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 39:3	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 39:4	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 41:1	Fornlämningsliknande lämning	FMIS	Bevakningsobjekt	-	
Kila 41:2	Fornlämningsliknande lämning	FMIS	Bevakningsobjekt	-	
Kila 42:1	Sammanförda lämningar	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 52:1	Gravfält	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 53:1	Stensättning?	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 72:1	Boplatssområde	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 73:1	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 73:2	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 73:3	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	

RAÄ nr	Kategori	Källa	Status	I korridor	Åtgärdsförslag
Kila 73:4	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 79:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 79:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 81:1	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 81:2	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 81:3	Stensättning	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 81:4	Stensättning	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 82:1	Fornlämningsliknande bildning	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 83:1	Gravfält	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 86:1	Fornlämningsliknande bildning	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 87:1	Stensättning?	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 88:1	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 91:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 91:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 92:1	Stensättning	FMIS	Bevakningsobjekt	-	
Kila 94:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 94:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 95:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 96:1	Gruvområde	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 96:1	Gruvområde	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 96:1	Gruvområde	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 96:1	Gruvområde	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 96:1	Gruvområde	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 97:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 97:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 98:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 98:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 102:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 102:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 104:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Uppgift om	-	
Kila 105:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 106:1	Stensättning?	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 107:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 107:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 112:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 118:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 119:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Uppgift om	-	
Kila 120:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Uppgift om	-	
Kila 121:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 122:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	x	Ingen åtgärd, se obj 2003, 2004
Kila 133:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 135:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 145:1	Husgrund, historisk tid	FMIS	Uppgift om	x	Ingen åtgärd
Kila 156:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 156:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 159:1	Fornlämningsliknande bildning	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Kila 160:1	Gravfält	FMIS	Fast fornlämning	-	
Kila 176:1	Kolningsanläggning	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	x	
Kila 177:1	Obestämbär	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 64:1	Fossil åker	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 65:1	Fornlämningsliknande lämning	FMIS	Uppgift om	-	
Björkvik 94:1	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Björkvik 94:2	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Björkvik 94:3	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Björkvik 95:1	Boplats	FMIS	Fast fornlämning	-	
Björkvik 96:1	Fornborg	FMIS	Fast fornlämning	-	
Björkvik 98:1	Område med naturbildningar	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	

RAÄ nr	Kategori	Källa	Status	I korridor	Åtgärdsförslag
Björkvik 103:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 163:1	Kyrka/kapell	FMIS	Uppgift om	-	Se Björkvik 300:1 & obj 3017
Björkvik 172:1	Obestämbär	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 173:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 174:1	Fångstgrop	FMIS	Fast fornlämning	-	
Björkvik 174:2	Fångstanläggning övrig	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 175:1	Obestämbär (lösfunna yxor)	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 176:1	Grav - uppgift om typ saknas	FMIS	Uppgift om	-	
Björkvik 179:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Uppgift om	-	
Björkvik 180:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 181:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 186:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 187:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	Se obj 3017
Björkvik 189:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Fast fornlämning	-	
Björkvik 190:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	x	Ingen åtgärd, se dock obj 3016
Björkvik 191:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 191:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 192:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	x	Ingen åtgärd
Björkvik 193:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 195:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 196:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 198:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 198:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 199:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 200:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 200:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 217:1	Vägmärke	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 219:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 226:1	Vägmärke	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 228:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 229:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 230:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Uppgift om	-	
Björkvik 231:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 232:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 233:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 234:1	Obestämbär	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 235:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 235:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 236:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 237:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 238:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 245:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Uppgift om	-	
Björkvik 246:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 249:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	x	Se obj 3002
Björkvik 250:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 266:1	Hyttlämning	FMIS	Uppgift om	-	
Björkvik 286:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Fast fornlämning	-	
Björkvik 287:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Björkvik 288:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	x	
Björkvik 297:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Fast fornlämning	-	
Björkvik 298:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Fast fornlämning	-	
Björkvik 299:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Fast fornlämning	x	Förund/undvikes, se obj 3026
Björkvik 300:1	By-/gårdstomt	FMIS	Bevakningsobjekt	-	
Björkvik 309:1	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Björkvik 310:1	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Stora Malm 21:1	Vägmärke	FMIS	Fast fornlämning	-	
Stora Malm 22:1	Gravfält	FMIS	Fast fornlämning	-	

RAÄ nr	Kategori	Källa	Status	I korridor	Åtgärdsförslag
Stora Malm 23:1	Gravfält	FMIS	Fast fornlämning	-	
Stora Malm 26:1	Vägmärke	FMIS	Fast fornlämning	-	
Stora Malm 27:1	Sammanförda lämningar	FMIS	Uppgift om	-	
Stora Malm 27:1	Sammanförda lämningar	FMIS	Uppgift om	-	
Stora Malm 27:1	Sammanförda lämningar	FMIS	Uppgift om	-	
Stora Malm 30:1	Gravfält	FMIS	Fast fornlämning	-	
Stora Malm 31:1	Plats med tradition	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 32:1	Vägmärke	FMIS	Fast fornlämning	x	
Stora Malm 41:1	Vägmärke	FMIS	Fast fornlämning	-	
Stora Malm 42:1	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Stora Malm 43:1	Boplat	FMIS	Fast fornlämning	-	
Stora Malm 43:2	Gränsbestämt område	FMIS	Fast fornlämning	-	
Stora Malm 44:1	Gravfält	FMIS	Fast fornlämning	-	
Stora Malm 45:1	Gravfält	FMIS	Fast fornlämning	-	
Stora Malm 46:1	Gravfält	FMIS	Fast fornlämning	-	
Stora Malm 50:1	Gravfält	FMIS	Uppgift om	-	
Stora Malm 50:2	Husgrund, historisk tid	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 104:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 109:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 117:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 118:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 119:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 124:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 127:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	x	
Stora Malm 147:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	x	
Stora Malm 152:1	Fångstgrop	FMIS	Fast fornlämning	-	
Stora Malm 153:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Fast fornlämning	-	
Stora Malm 154:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 154:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 156:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 156:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 157:1	Sammanförda lämningar	FMIS	Uppgift om	-	
Stora Malm 158:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 158:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 159:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	x	
Stora Malm 159:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	x	
Stora Malm 162:1	Gravfält	FMIS	Uppgift om	-	
Stora Malm 163:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 164:1	Gravfält	FMIS	Uppgift om	-	
Stora Malm 165:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Fast fornlämning	x	
Stora Malm 166:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Bevakningsobjekt	-	
Stora Malm 166:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Bevakningsobjekt	-	
Stora Malm 166:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Bevakningsobjekt	-	
Stora Malm 167:1	Gravfält	FMIS	Uppgift om	-	
Stora Malm 168:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Uppgift om	-	
Stora Malm 168:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS	Uppgift om	-	
Stora Malm 192:1	Kyrka/kapell	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 194:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 196:1	Runristning	FMIS	Uppgift om	-	
Stora Malm 203:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 205:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 207:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 210:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 214:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 217:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 218:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 219:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	

RAÄ nr	Kategori	Källa	Status	I korridor	Åtgärdsförslag
Stora Malm 221:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 237:1	Husgrund, historisk tid	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 238:1	Husgrund, historisk tid	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 241:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Stora Malm 242:1	Fyndplats	FMIS	Övr. kulturhistorisk lämning	-	
Lerbo 114:1	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Lerbo 114:2	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Lerbo 115:1	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Lerbo 115:2	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	
Lerbo 115:3	Stensättning	FMIS	Fast fornlämning	-	

Förkortning

FMIS: Informationssystemet om fornminnen (RAÄ)

Teckenförklaringar

- Inventerade objekt

 Inventerade objekt

- Ej inventerade objekt

 Ej inventerade objekt

- Bevakningsobjekt

- Fast fornlämning

- Uppgift om

- Övrig kulturhistorisk lämning

 Bevakningsobjekt

 Fast fornlämning

 Övrig kulturhistorisk lämning

 Bevakningsobjekt

 Fast fornlämning

 Uppgift om

 Övrig kulturhistorisk lämning